

וטהר ליבנו – ויקרא

ויקרא אל משה

מגור, הרי המלאכים חייבים להתכונן לפני השירה, כמו שכתוב "ויקרא זה אל זה" וכפי שהבאנו שהתרגום מסביר שמקבלים רשות זה מזה, כמו שאומרים בשחרית, ואם כן המלאך היה צריך לבקש להשתחרר עוד לפני עלות השחר, כדי שישפיק להתכונן כראוי!!! ומתרחץ האדמו"ר, שאכן המלאך רצה לבקש להשתחרר לפני עלות השחר, אבל היה נס והשחר הקדים כדי לרפאות את יעקב מהצליעה ולכן הוא נתפס לא מוכן בזמן.

ושוב נשאלת השאלה גם לאחר תשובת האדמו"ר הגאונית, שבכל זאת הרי המלאך לא התכונן כי בגלל הנס הוא הפסיד זמן, אז איך בכל זאת המלאך אמר שירה בלי הכנה??? ונראה לדרך, שבמקרה הזה הוא לא היה צריך הכנה, ולמה?!

וייתכן כי המלאך קיבל ברכה מיעקב ורשות מצדיק, וזוהי ההכנה המושלמת ביותר - ברכה ורשות מצדיק!!! **וכל הסבר** זה מוכיח כדברי החת"ס שאין כאן רק עניין של קבלת רשות, אלא יש כאן גם עניין של **התעלות המלאך בדרגה**, ולכן ברכת יעקב בוודאי העלתה את המלאך בדרגה ונהיה ראוי לברך את הקב"ה.

ומסיים החת"ס סופר, שגם משה רבינו בכל פעם שהקדוש ברוך קרא לו בחיבה, הוא התעלה בדרגתו עוד ועוד, ויש כאן חידוש, שמשה רבינו התעלה יותר בכל פעם שהקב"ה קרא לו, וזאת למרות שהיה בשמים 120 יום ולמד עם הקב"ה תורה, והוריד ולימד את התורה לעם ישראל, בכל זאת עדיין היה לו עוד להתעלות!!! כי אין סוף להתעלות שאפשר להתעלות!!

ויקרא - לשון חיבה

הקטן בקריאתו, למרות שבדרך כלל מלאכים מטבעם עומדים במעלתם ולא מתעלים במעלות.

והנה משה רבינו שבא עולם מעיד עליו שהוא העניו מכל האדם, והוא היה בשיא הרוחניות, שהיה בשמים 120 יום ולמד עם הקב"ה תורה, והוריד ולימד את התורה לעם ישראל, בכל זאת עדיין היה לו מקום להתעלות!!! והוא התעלה בדרגתו עוד ועוד בכל פעם שהקב"ה קרא לו, ויתכן שעיקר עלייתו - הייתה במידת הענווה, כי זה היה עיקר עבודת משה רבינו כפי שכתבתי באריכות בפרשת וארא וכפי שכתב כן במפורש הנועם אלימלך בתחילת בשלח.

ולכן מה שמשה רבינו כתב אלף קטנה אין זו חוצפה חלילה ושינוי מדרישת הקב"ה, אלא אדרבא ענווה זו היא מה שמשה רבינו השיג מבורא עולם, וזה מתנת חלקו וההתעלות שקיבל מבורא עולם.

ללמדנו שאפילו מלאכי השרת מדברים בלשון חיבה, ולכן כל שכן שאנחנו העשויים מבשר ודם ומלאים ברגשות ופגיעים מאוד לכבודנו, בוודאי שעלינו להקפיד תמיד לפתוח ולדבר בחיבה, וגם אם השני הוא כביכול לא בן אדם!! או שאתה והוא קרים זה לזה כקרח, בכל זאת תלמד מהמלאכים שגם הם לא בני אדם ובכל זאת מדברים בחיבה זה לזה, כי רק ככה הם מגיעים ל"קדוש קדוש קדוש ה' צבקות", וגם אנחנו ככה מגיעים לעול מלכות שמים, כי לא סתם הוקדמה בתפילה תיאור קדושת המלאכים ל"שמע ישראל".

וכפי שאמר הנועם אלימלך זצ"ל, אדרבה תן בליבנו שנראה כל אחד מעלת חברנו, ולא חסרונו חלילה, ואל יעלה בליבנו שום שנאה, אלא תמיד נדבר בחיבה, וזה לא חנופה ולא ילדותי, אלא זה מוסיף אהבת ישראל, ומאהבת ישראל מתחזקים בקבלת עול מלכות שמים ומתעלים לדבקות בבורא עולם אמן ואמן.

ויקרא חיזוק בענווה – המשך

זמן הגאולה??? הרי בית המקדש השלישי ירד מהשמים ומאש הוא בנוי, והם רואים נס עצום זה בעיניהם, למה הם עדיין צריכים להוכחות שהגיע זמן הגאולה??

וגם יש לתמוה למה המשיח מתאר את הצדיקים ששרדו בעם ישראל בתואר "ענווים"!!! למה לא "צדיקים"!! **קדושים**!!! **וטהורים**!!! מה מיוחד דווקא במעלת "ענווים"??? ומה עניינו לכאן דווקא??

וייתכן שלמרות שכבר יש בית המקדש ויש את השפעת הקדושה העצומה של בית המקדש, אבל בכל זאת עדיין אין

כתב רש"י, שלפני כל דיבור ואמירה וצווי שבורא עולם דיבר עם משה **קדם לשון חיבה**, לשון **שמלאכי השרת משתמשים בו** שנאמר "ויקרא זה אל זה" ישעיה ו' ג', **וראיתי בחתם סופר** ששואל מה ההוכחה מפסוק זה שהמלאכים מדברים בלשון חיבה?? **וגם** למה רש"י הביא ראייה לויקרא שהוא לשון חיבה מהמלאכים, וכי חסרים מקורות אחרים לכך?? **ותירץ** על פי התרגום יונתן ישעיה שתרגם "ומקבלין דין מן דין" וכך אומרים בתפילת "ואתה קדוש", ולכאורה איזו נתינה יש כאן?? **אלא** כאשר מלאך גדול קורא למלאך הקטן ממנו הוא מעלה אותו בדרגה, וכך המלאך הקטן יכול להגיד שירה להקב"ה.

אמנם יש לתמוה על שאלתו שהרי בתפילת שחרית אנחנו אומרים "ונותנים רשות זה לזה, להקדיש ליוצרים", הרי שהנתינה היא "נתינת רשות", ומה אם כן תמיהת החת"ס?? וכמו שנראה בדברי האמרי אמת.

ובעצם יש להבין מה עניין נתינת רשות, שהרי אם חובת מלאך לומר שירה, למה א"כ הוא זקוק לקבל רשות ממלאך אחר?? **ונראה** לבאר שכידוע למלאכים אין עליה רוחנית כי מלאכים הם בדרגת "עומדים", אבל כשהם באים לומר שירה לפני בורא עולם הם חייבים לעשות הכנה ולהתעלות, ולמרות שזה נגד טבעם ומהותם, בכל זאת כשמלאך גדול נותן באהבה רשות לקטן ממנו זה מעלה את הקטן בדרגה וכדברי החת"ס סופר.

והנה בפרשת ויצא פסוק כ"ז מבקש המלאך של עשו מיעקב שישחרר אותו כי עלה השחר, ורש"י מביא מהגמרא כי הגיע זמנו לשיר שירה בעלות השחר, והקשה האדמו"ר הרא"מ

כתב רש"י שהמלאכים משתמשים ב"לשון חיבה", ועדיין לא מובן עניינו, שהרי לדברי החת"ס סופר שהבאתי קודם הקריאה והרשות מהמלאך הגדול מקדמת את המלאך הקטן, ולכאורה אין לזה קשר ועניין ל"חיבה"?? **ונראה** שכידוע למלאכים שכל כולם רוחניות אין להם יצר הרע, ולמרות זאת יש בהם קנאה וכבוד, כפי שמצאנו שהקב"ה לא רצה להטיל קנאה בעליונים, וייתכן שקנאה וכבוד שייך גם בעליונים כי זה סוג של תאוה רוחנית, ולכן יש עניין שהם משתמשים בלשון חיבה ורשות וכבוד ואהבה, כפי הנוסח בתפילה "ונותנים באהבה רשות זה לזה".

ואם נכונים הדברים אם כן הדברים מובנים, שעל ידי שהמלאך הגדול קורא ונותן רשות בחיבה ובכבוד למרות שבכך הוא מקדם את המלאך שמתחתיו לדרגה גבוהה, אז עצם זה שהגדול לא מתקנא בקטן אלא נותן לו כביכול בטוב לב ובעין טובה ויפה, זה הגורם שיש למלאך הגדול עוצמה לקדם את

ללמדנו שאפילו מלאכי השרת מדברים בלשון חיבה, ולכן כל שכן שאנחנו העשויים מבשר ודם ומלאים ברגשות ופגיעים מאוד לכבודנו, בוודאי שעלינו להקפיד תמיד לפתוח ולדבר בחיבה, וגם אם השני הוא כביכול לא בן אדם!! או שאתה והוא קרים זה לזה כקרח, בכל זאת תלמד מהמלאכים שגם הם לא בני אדם ובכל זאת מדברים בחיבה זה לזה, כי רק ככה הם מגיעים ל"קדוש קדוש קדוש ה' צבקות", וגם אנחנו ככה מגיעים לעול מלכות שמים, כי לא סתם הוקדמה בתפילה תיאור קדושת המלאכים ל"שמע ישראל".

וכפי שאמר הנועם אלימלך זצ"ל, אדרבה תן בליבנו שנראה כל אחד מעלת חברנו, ולא חסרונו חלילה, ואל יעלה בליבנו שום שנאה, אלא תמיד נדבר בחיבה, וזה לא חנופה ולא ילדותי, אלא זה מוסיף אהבת ישראל, ומאהבת ישראל מתחזקים בקבלת עול מלכות שמים ומתעלים לדבקות בבורא עולם אמן ואמן.

כתוב במדרש פסיקתא רבתי ל"ו, וביקוט שמעוני ישעיהו ס' רמז תצ"ט. שנו רבותינו: בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר: ענוים הגיע זמן גאולתכם!!

ואם אין אתם מאמינים ראו באורי שזרח עליכם, ובאותה שעה מבהיק ה' אורו של מלך המשיח ושל ישראל והולכים כולם לאורן של מלך המשיח ושל ישראל.

לפני שנים רבות שאלני ידידי הרב שמעון רוט שליט"א על פשר מדרש זה, שהרי אם כבר זוכים ורואים את בית המקדש בנוי, איך יתכן שהם עדיין לא מאמינים שהמשיח הגיע והגיע

וטהר ליבנו – ויקרא

זוה מתרץ את הקושיה שהרי גם קודם פרשת ויקרא כתוב בתורה **"ויקרא אליו אלוקים"** שמות ג' ד' וכן **"ויקרא אליו ה'"** שמות י"ט ג' כ' **ומה מיוחד ב"ויקרא" של פרשתנו??** אלא שבכל זאת כאן התחדש שיש כבר משכן בנוי, שזה דוגמת בית המקדש השלישי הבנוי, ולכן משה קיבל מתוך המשכן הבנוי עוד התעלות רוחנית ועוצמה של ענווה כשה' קרא ה' אליו.

יכך גם בגאולה העתידה בקרוב ממש, דווקא מקדושת בית המקדש ישפיע המשיח שעומד על גג בית המקדש על הענווים, שפע של קדושה ועוד דרגת ענווה בכדי שיצליחו להשיג שלימות בניסיון האחרון שהוא להיות **"ענווים"**, ושלימות זו שקיבלו מהמשיח נותנת להם את האור שזורח ממנו ועובר אליהם, כהמשך המדרש **"ראו באורי שזרח עליכם"**, **וכמו שכתוב "ולענווים יתן חן"**.

ויקרא

משה רבינו, בכדי שגם הם יגדלו בתורה ויראת שמים ובענווה מושלמת, ואפילו שהקטנים מרוב קטנותם לא יבינו זאת, בכל זאת זה ישפיע על נפשם, כי התורה טמנה כאן את כוח ענוות משה שישפיע ללומדים בתורה בטהרה.

ואולי המלמד דרדקי כשמלמד את התינוקות פסוקים אלו כפי המנהג, יכוון גם שמכוח ענוות משה הטמונה באלף הקטנה יהיה לקטן זה **ענווה ולא רדיפת כבוד**, כי בכוח המלמד לחדור לנפשות התלמידים המקבלים ככלי פתוח.

ושלחתי זאת לידי הרה"ג חנוך וינשטוק שליט"א (מחבר ספרים, וגם גיליון חידושים עצומים על הפרשה **"מלאכת מחשבת"**) **והוסיף לי את הקטע הבא: אמר הצדיק הקדוש רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א, דעו לכם אנשים, שלאחר הפטירה, אם יהיה לנפטר כוח להרים את הסדין בעת ההלוויה, בוודאי היה עושה זאת, בכדי לראות בדיוק מי נמצא בלוויה ומי לא, ומה אומרים עליו בעת ההליכה, האם משבחים או מגנים, והאם יש לו קהל גדול או קטן, כן!! הוא היה עושה זאת!!**

רבותי! רבי נפתלי לא אומר סתם, אלא בא להודיע לנו כי לאנשים יש את השייכות לכבוד גם לאחר המוות, אז לפחות לחיים נקפיד לדבר בכבוד ובחיבה.

הרי ה' אמר לו במפורש **"אני- אתה - ובן ישי"**, הרי הוא באמצע דוד בסוף, אז למה שאל **"מי בראש"!!** וענה רבי חיים שמואלביץ: כן, הוא ידע שהוא בראש, אבל **יש דברים שאדם נחמד לו ונעים לו לשמוע פעם שנייה**, לכן שאל שוב מי בראש.

האמת שהייתי בחופה, וחזרתי על מאמרו של רבי חיים שמואלביץ לחבר, ולצדנו עמד אדם מכובד מאוד לפי מראהו, ושמע את המאמר ומאוד נהנה מהרעיון, שיש דברים שאנשים אוהבים ונחמד להם לשמוע פעם שנייה, והנה לפתע קראו לו ברמקול לומר ברכה בחופה, פעם ראשונה ופעם שנייה, **ורק בפעם השלישית הוא קלט שקוראים לו**, כנראה הוא היה מהורהר בדבר תורה של רבי חיים, הוא חייד אלי ביבושת, והפטיר לעברי, **על פעם שלישית אפילו רבי חיים לא חשב...**

"ויקרא אל משה לאמר" א' זעירא

וייתכן, שהיות ולאחר חטא העגל משה רבינו פרש מעם ישראל, והוציא את אוהלו מחוץ למחנה ישראל וקרא לו **"אהל מועד"**, זה כאב מאוד לעם ישראל שגם משה התרחק מהם, **לכן** כשחזרו בתשובה והוקם המשכן ובורא עולם שכן במשכן, משה בא לעודד את עם ישראל ואמר להם, דעו לכם שכל ההתגלות של בורא עולם אלי זה לא בזכותי, כי הנה גם לבלעם הרשע התגלה בורא עולם, אפילו שבורא עולם נגעל מהטומאה של בלעם, וגם לי אין זכות שהקב"ה יתגלה עלי, ורק בעבורכם ובזכותכם הוא נגלה עלי בחיבה, וכמו שכתב רש"י **שכל 38 שנה שהיו ישראל נזופים בגלל חטא המרגלים לא התייחד הקב"ה עם משה** בלשון חיבה פנים אל פנים.

אבל משה לא זלזל בעם ישראל כשהשווה עצמו לנבואת בלעם כביכול, כי **ההבדל ביניהם ברור**, שהרי כאן בורא עולם **הקדים שמו של משה לשמו של בורא עולם**, כי לא כתוב **"ויקרא ה' אל משה"** או **"ויקרא ה' אליו"** אלא **"ויקרא אל משה וידבר ה'"**, לכן חשב משה שעם ישראל כבר יבינו שיש חשיבות לשליח ולנביא שלהם, שהרי **אצל בלעם תמיד מופיע שם ה' קודם**, ורק להוריד ערך עצמו רצה, שמצד עצמו אין לו חשיבות, לכן רצה לכתוב **"ויקרא"**.

גאולה שלימה כי היצר עדיין לא נשחט, ולכן לצדיקים הללו הניסיון האחרון שלהם בזמן ההוא, זמן שבו יש שפע קדושה זמן שבית המקדש השלישי בנוי, הוא לא ניסיון גשמי אלא **ניסיון רוחני** שעדיין מפעפע בהם **יצר הגאווה**, שזה ניסיון של הצדיקים כמו הניסיון של משה רבינו, ולכן התואר המיוחד לתאר את צדקותם הוא **"ענווים"**.

ואולי בגלל ניסיון הגאווה, לכן הם חושדים בכל אחד שמא מתגאה בליבו שהוא המשיח, לכן המשיח חייב להביא ראיה שאכן הוא המשיח, והראיה היא ראו **"אורי שזרח"**, ואכן מיד אחרי זה הם נגאלים בגאולה שלימה שה' שוחט את היצר הרע ומבטלו כהמשך דברי המדרש שם.

כתב הש"ך בשם הכלבו יו"ד רמ"ה שמלמדים ילדים קטנים בתחילת לימודם את תחילת חומש ויקרא, וכתב **הכלי יקר** שלכן יש בויקרא א' קטנה.

והנה כתוב במדרש רבה ז' ג' שמתחילים ללמד ילדים קטנים בחומש ויקרא כי ראוי שיבואו ילדים קטנים טהורים ויעסקו בקורבנות טהורים שמטהרים, **ואולי** בכדי שטהרתם תתקיים לכן כבר בתחילת לימודם הם ישימו לב לאלף הקטנה ולענוות

עוד הוסיף לי, שרגילים אנשים לחשוב שנושא הכבוד ותשומת הלב הם עניין ששייכים לחלושי הדעת ובעיקר לאנשים השקועים בתאוות העולם הזה אבל לא לבעלי מוח גדול ובפרט לאדירי דעה, אבל טעות היא בידם, הנה לכם, **ירבעם בן נבט** שומע את הקב"ה אומר לו: **אני ואתה נטייל בגן עדן!!!**

ומה מונח לירבעם בראש באותו רגע?? הוא לא מתמוגג מכך שהקב"ה בכבודו ובעצמו בוחר אותו כמתאים לטייל אתו בגן עדן, באותו רגע מה בוחר לו בראש?? רק האם דוד יהיה ביחד עמם. וכששומע שכן, הוא שואל **מי בראש??** והקב"ה עונה לו דוד בראש, אז הוא עונה אם כך אני לא מעוניין.

ובעקבות דבריו זה המקום להוסיף, שכבר ידועה השאלה המפורסמת של **רבי חיים שמואלביץ זצ"ל** על **"מי בראש"!!**

כתב רש"י שאצל משה כתוב **"ויקרא"** לשון חיבה, דהיינו שהקב"ה נגלה אליו מתוך חיבה, אבל לנביאי אומות העולם הקב"ה נגלה עליהם בלשון מקרה של עראי וטומאה, כמו שנאמר **"ויקר אלקים אל בלעם"**, **אמנם הבעל הטורים** כתב, שמשה היה עניו ולכן לא רצה לכתוב ויקרא לשון של חיבה, אלא **"ויקר"** לשון מקרה כדרך שנאמר בבלעם, כאילו לא נראה אליו הקב"ה אלא במקרה, והקב"ה ציווה אותו לכתוב גם את האל"ף, ומשה מחמת רוב הענווה שלו ביקש שלפחות תיכתב אלף קטנה יותר משאר הא' שבתורה.

והנה יש להקשות כפי שהערנו קודם שהרי גם לפני חומש ויקרא כתוב **"ויקרא אליו ה'"**, למה שם לא כתובה א' קטנה, למה רק כאן התעורר משה במידת הענווה?? **עוד** יש לתמוה איך יתכן שמשה רבינו רצה להשוות את גילוי השכינה אליו כגילוי שנגלה ה' לבלעם הרשע, בדרך מיאוס וטומאה, הרי בפסוק זה הוא מפרש שכל ההתגלות של השם אליו זה עבור עם ישראל ולא לצורכו כמו שפירש רש"י **"לאמר"- כל הנבואה זה רק בשבילכם** שאומר לכם את דברי ה', אז למה שיכתוב ענווה כזו שיש בה פגיעה בעם ישראל, ששליח של בורא עולם אליהם מקבל גילוי ה' בדרך של **"ויקר"** כמקרה וטומאה כפי ההתגלות לבלעם?????

וטהר ליבנו – ויקרא

ולא דוגמא ממשה שרצה להקריב כבודו האישי עכ"כ לדמות את ערכו בנבואתו כערך בלעם הרשע בנבואתו, אבל כמובן לא על חשבון השני, כי אל תהיה צדיק על חשבון השני, שמשה אכן לא זלזל בערכו רק כשידע שכבודם של ישראל ברור ומוחלט.

זה מתאים ביותר להתחלת ספר **"ויקרא"** סדר הקרבנות, שהעיקר בהקרבת קרבן זה כפי שדייקו המפרשים שלא כתוב **"אדם מכס כי יקריב"**, אלא **"אדם כי יקריב מכס"**, כי בקרבן על האדם להרגיש שהוא מקריב את עצמו **"יקריב מכס"**,

ללמדנו שגם אנחנו נתחזק ביראת שמים ובמידות טובות ונקריב מעצמנו לבורא עולם, אבל שהתחזקות שלנו לא תפגע באחרים, שלא תגרום להם לשנוא אותך כי התחזקת, אלא תעשה זאת בחכמה באופן שישמחו בחיזוק שלך, וממילא זה יעודד גם אותם להתחזק, וגם אם זה לא יגיע מיד בכל זאת בעזרת ה' זה יגיע בהמשך, ושוב זכור היטב!! אם אתה התעוררת להתחזק אל תכפה את ההתחזקות על כולם, כי זה רק ישניא אותך וירחיק אותם מהתחזקות, אלא תתחזק לעצמך, ושוב בחכמה ובעדינות תגרום לאחרים להתחזק כמוך, ותראה להם פנים צוחקות, שיראו שחיזוק זה שמחה ולא עצב ושברון לב, כי **"החסידי אבלו בלבו וצהלתו על פניו"**, ואין שמחה יותר מתיקון החיים, אין שמחה מההתקדמות בדרך הישר, בהצלחה.

ויקרא – המשך

שהקב"ה הבטיח לו שאדרבה, אחיו ישמח בו - **"וראך ושמח בלבנו"** שמות ד', י"ג- י"ד וברש"י שם, הנה לנו שעושים חשבונות של מידות טובות גם על חשבון הפסד הגאולה!! והגאון רבי אהרן קוטלר הקשיב לדברי החור, ובסיימו את דבריו אמר לו אני מרים ידיים - **אתה צודק!!!** אומנם יתכן שיש לדחות את הראיה כי יתכן שמשה חשב שהגאולה תבוא על ידי אהרן אחיו הגדול ולכן סירב כי עם ישראל לא יפסיד את הגאולה בסירומו.

אבל בפרשתנו יש כן ראייה לדבר, שהרי משה בגלל מידה טובה של ענווה הסכים אפילו למעט כביכול בשלימות התורה, וכפי שטען **מזן הרב שך** שהפסידו אלפי רמזי הלכות מהאלף הקטנה, ואומנם לכאורה יש כאן יותר מכך, שהנה הבעל הטורים כתב שמשה היה עניו ולכן לא רצה לכתוב **ויקרא** - לשון של חיבה, אלא **"ויקרא"** לשון מקרה כדרך שנאמר בבלעם, והקב"ה ציווה אותו לכתוב גם את האל"ף, ומשה מחמת רוב הענווה שלו ביקש שלפחות תכתב אלף קטנה יותר משאר הא"ש בתורה.

וכאמור זה פלא עצום איך יתכן שמשה רבינו רצה לחסר את א' בתורה, הרי ספר תורה החסר אות פסול הוא!!! **אלא** כאמור, משה רבינו סבר שבשביל מידות טובות מותר שאפילו ספר תורה יהיה חסר ופסול, כפי שבשביל מידות טובות נמנע משה מלהביא את הגאולה לעם ישראל, **אבל** כמובן שצריך לב אריה - לב של קדוש וטהור ארי בתורה ובקדושה שידע איך לנהוג במצבים כאלו, **אנחנו רחוקים** **אנו מלהכריע במשקל דברים שכאלו**.

ללמדנו, עד כמה חשוב והכרחי להיות עם מידות טובות, וכפי שנלמד ממשה רבינו למרות שהוא היה יכול לדבר עם השכינה בכל זמן שירצה רש"י במדבר ט' ח' עפ"י הספרי, **בכל זאת כתוב במדרש ויקרא א' ט"ו** שהוא לא נכנס לאוהל מועד לדבר עם הקב"ה בלי רשות מפורשת מה', **כי תלמיד חכם שאין בו דעת "נבילה טובה ממנו"**, והמשמעות שצריך שכל לדעת איך להתנהג בכבוד ולא לעשות מה שבא ברוחי לעשות, ולכן משה רבינו העדיף פחות רמזי תורה ולא להיות גרוע מנבילה, כי איך אפשר שפחות מנבילה יהיה מנהיגם של ישראל!!! אז כל שכן אנחנו נהיה עם מידות טובות ומאופקים בנימוס ודרך ארץ ובענווה, וכך לימוד התורה שלנו יטהר אותנו ויריס קרננו למעלה, ויקרבנו לדבקות בקדוש ברוך הוא אמן ואמן.

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר

הושיטה את ידה - **אמתה**, וקרה נס כפי שרש"י כתב: שהיד שלה התארכה לכמה אמות, וכך הצליחה לקחת את התיבה.

ונשאלת השאלה, מה הקשר להושיט יד למרחק לא הגיוני, מה היא חשבה לעצמה!!! הרי אף אחד לא גילה לה שיהיה לה נס מדהים זה שידה תתארך!!! **אלא** היא אמרה לעצמה, אני רוצה להציל את הילד, אבל אין מי שיעזור לי, אז ריבוננו של עולם, למרות שאני לא מסוגלת, אני אעשה את המקסימום שאני יכולה, לפחות אני אראה שאני מעוניינת לעזור ובורא עולם ימשיך כרצונו, ולכן אני מושיטה את היד, ואז פתאום התארכה ידה, מדהים!!! ובנס מדהים זה היא שולפת את הילד מהאור.

והיות ובהצלת משה, הייתה לה התחזקות עצומה באמונה עד כדי הושתת יד, מעשה לא הגיוני, כי התחזקה והאמינה שבורא עולם כל יכול, שהיא תעשה את שלה אפילו בלי היגיון וה' ידאג להמשך, ואכן הקב"ה עזר ומזהה היא התחזקה עוד יותר באמונה, לכן היא קראה לו **"משה"** - **"כי מן המים משיתיהו"**.

ולכאורה בעצם לא היא משתה אותו מהמים, שהרי בלי הנס המדהים היא לא הייתה יכולה למשות אותו, אלא **בורא עולם הוא כביכול משה** **אותו** מן המים בכך שהאריך לה את היד!!!

מקשה **מזן הרב ש"ך זצ"ל**, הרי יש תלי תלים של הלכות הרמוזות בכל תג שבתורה, ואם כן ברור שגם ממינוט האות **אל"ף** נאבדו רמזי הלכות רבות, וכיצד ויתר משה רבינו עליהם!!! **ותירץ** מרן, שלימוד מדת הענווה גם היא הלכה, ומשה רבינו הכריע שהיא גם קודמת לשאר ההלכות שהיו נרמזות באלף הגדולה, ונראה להוסיף שברגע שיש ענווה יש חן כפי שכתוב **"לענווים יתן חן"** - ואולי בענווה זוכים לתורת הח"ן, אז שום דבר לא נחסר.

והנה ראיתי מאמר נפלא ביותר בנועם שיח מהרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב - לייקווד שכתב שהאדמו"ר מלעלוב-ירושלים שליט"א סיפר לו, שדרשן בשבע ברכות אמר **"שהרבי הקדוש רבי בונם מפשיסחא זי"ע העיד על עצמו שיש לו כוח להביא את המשיח תיכף ומיד, ולמה הוא לא עושה כך?? כי הוא לא רוצה לפגוע בכבודו של האדמו"ר מאפטא זי"ע, ובאירוע נכח גם הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל ראש ישיבת לייקווד, וכששמע את הדברים הללו קם ממקומו ואמר בחריפות **"שקר, לא יתכן שאמר כך!"** כי אם אכן יש לו לאדם כח להביא את הגאולה ודאי היה מביא את הגאולה בלי חשבונות!!!**

והיה שם בחור, שאמר להגאון רבי אהרן זצ"ל: שיש לו ראייה מפורשת מהתורה הקדושה להנהיגה זו - שכן אנו רואים שכאשר הקב"ה אמר למשה רבינו **שילך למצרים לגאול משם את בני ישראל הצועקים מסבלות מצרים, סירב משה רבינו ללכת כי לא רצה לפגוע בכבוד אחיו הגדול - אהרן!!!** עד

כתוב במדרש תחילת ויקרא עשרה שמות היו לו למשה, ואמר לו הקב"ה למשה: חידך, מכל השמות שיש לך איני קוראך אלא בשם שקראה לך בתיה בת פרעה - **"משה"**, והנה הגמרא מגילה י"ג א' אומרת שמה שמו **"ירד"**, כי בימיו ירד לישראל מן, וכן **"גדור"** כי גדר פרוצותיהן של ישראל, וכן **"חבר"** כי חיבר את ישראל לאביהם שבשמים, וכן **"סוכו"** שנעשה להם לישראל כסוכה, **"יקותאל"** שקווי ישראל לקל בימיו, **"זנוח"** שהזניח עונותיהן של ישראל, **"אבי אבי אבי"** אב בתורה, אב בחכמה, אב בנביאות, **ולמרות** שמות אלו מבטאים את עוצמת וגדלות משה רבינו, בכל זאת בורא עולם העדיף דווקא את השם **"משה"** - **כי מן המים משיתיהו**, אבל מה כל כך מיוחד בשם זה??

ונראה לתרץ על פי מה שכתבתי בפרשת שמות, שבתיה בת פרעה הכירה בשקרי אביה שבגלל שהמים עלו לקראתו מברכת יעקב הוא ניצל זאת ורימה שזה הוכחה לדבריו שהוא אלוהים, והיא מאסה בשקרי אביה, והלכה להתקדש ולטבול ליהדות, **ואז** ראתה תינוק בתיבה במים, ושפחותיה לא רצו להציל את התינוק אלא להורגו מחמת גזירת המלך, **וכפי** שכתב רש"י בא מלאך והרג אותם, **והיא** ראתה בחוש שצריכים להציל את הילד היהודי, אבל היא הייתה רחוקה מהתיבה, והיא בת מלכים - נסיכה לא תשחה פיזית בין הקני סוף, אז היא

וטהר ליבנו – ויקרא

ובהשגחה העליונה ובדבקות בבורא יתברך, ברור שזה השם הכי טוב שהקב"ה בחר להשתמש בו!!!
ואכן לא פלא הדבר שאחרי התחזקותה בעוצמה באמונה, היא פותחת את התיבה והיא - בת פרעה זוכה ורואה את השכינה, מדהים!! עד כמה "הבא להיטהר באמת, מסייעים בידו", בת פרעה זכתה לגילוי שכינה!!!

אלא יתכן שבאמת היא לא יחסה את פעולת הצלת משה אליה, אלא היא התייחסה רק לחיזוק האמונה וההשגחה שהיה לה בנס שהצליחה להוציא את משה, כי בראותה את הנס היא ראתה השגחה עליונה מדהימה, שבורא עולם מקרב גם אותה אליו ומכניסה ומצרפה לעם היהודי, והיות והשם "משה" מגלם בחובו שם שיש בו עוצמה של התחזקות עצומה באמונה

ללמדנו שגם אנחנו נתחזק באמונה, וגם אנחנו נעשה כל מה שביכולתנו לעשות למען בורא עולם, וגם אם נראה שאין סיכוי שנצליח, נמשיך לנסות ולהתאמץ, ואל נרמה את עצמנו בטענה: וכי אני אתחזק?? אין מצב!! ואין סיכוי!! וחבל על המאמץ!!

כי זה ממש ממש לא נכון, ואתה פשוט טועה!!! ואולי אתה נהנה ונוח לך לטעות בזה!!! כי דע לך שאם כך הייתה בתיה חושבת היא לא הייתה מושה את משה מהמים!!! לכן לא נתייאש, כביכול גם אנחנו נושיט את היד בניסיון להציל, אפילו שזה מטופש, כי כך אנחנו נראה את רצוננו העז לנצח במלחמת היצר למרות הכל, כי זה העיקר – הרצון שמאחורי הפעולה!!! ושוב זכרו, לא תמיד ההצלחה היא העיקר, אלא ההתאמצות האמתית והאמונה.

ויקרא אל משה מאהל מועד

ובכל זאת ריבונו של עולם שוב דורש ממנו להזהיר שוב, ולמה הרי משה רבינו אמר "לא יוכל" שאי אפשר לעלות!! וכי משה רבינו טעה בהגדרה??

אלא התשובה היא כפי שביארנו בפרשת יתרו, שעיקר ההזהרה השנייה הייתה דווקא לאלו שיש להם רשות לעלות "לאצילי בני ישראל", שהיות ולהם אין גבול ברור כמו לאלו שלא עלו להר בכלל, לכן לאצילי בני ישראל חסר את החומת ברזל, ולכן הם נמצאים בסיכון יותר משאר העם שהיה להם גבול חד וברור.

וכאמור אצילי בני ישראל נכשלו, באכילה ושתייה גסה בהר סיני, משא"כ שאר העם שהיה להם גבולות ברורים, הם לא נכשלו כפי שאמר משה, "לא יוכל", כמו מחיצת ברזל שמונעת.

וגם כאן נראה שהיה כאן נאה דורש ונאה מקיים, שאכן משה פיזית יכול היה להיכנס פנימה, אבל בגלל המידות טובות והדרך ארץ שלו, ובגלל הענווה שלו הוא לא נכנס פנימה לאוהל מועד בלי שיקרא לכך מה', ואצל משה כשזה אסור אפילו מחמת מידות טובות זה כבר בלתי אפשרי, וכמו קיר ברזל שחוצץ שאין גישה לעשות את האסור.

ומשה, חוץ ממה שהיה נאה דורש ונאה מקיים, יותר מזה הוא דרש מעצמו וקיים, שהרי כאמור ה' טען לו שאצל חשובי העם האצילים שהם קרובים יותר אל ה' להם אין גדר ומחיצת ברזל לא להתקרב לאיסור, כי הם מרגישים שמותר להם.

והנה משה רבינו שהיה קרוב מכולם אל ה', ובכל זאת ידע את הגבולות, ושם גבולות ברורים בינו לאסור כמחיצת ברזל, כפי שדרש מפשוטי העם, **ואכן** אין לנו יותר ממשה רבינו שהיה נאה דורש וגם נאה מקיים והרבה יותר מכך.

ללמדנו, שחייב אדם להציב גבולות ברורים וקווים ברורים שאסור לעבור אותם, עד כדי כך שיזמה בעצמו כאילו יש קיר ברזל שעוצר אותו מלעבור את הקו.

וכמו שאין לבן אדם רגיל מן הישוב תאוה ליפול מהגג למרות שאותו יצר הרע שמנסה להחטיא אותו גם מבקש להמיתו, ואולי הוא יכול היה לשמוע את היצר צועק לו כן קפוץ מהגג קדימה תמות, אבל בן אדם נורמאלי לא קופץ וגם לא מרגיש משיכה לקפוץ, ולמה לא?? כי יש לו קווים אדומים שאותם לא חוצים!! ואפילו לא חושבים ואין תאוה לעבור אותם!!

ולכן גם בעבירות צריך קווים אדומים שזה לא עוברים וכמו מחיצת ברזל ביני לעבירה, וכך נוכל לחיות ביראת שמים אמתית ובהתגברות על יצרנו הרע ועל הניסיונות אמן ואמן.

ויקרא אל משה - המשך

ישותו לגמרי, **ורק** כך היה מצליח להיכנס למקום שמלא בכבוד ה' בלי לצמצם את מקום ה' חס ושלום, כי משה בענוותו כביכול לא תפס מקום.

"אדם כי יקריב מכם"

משלכם?? עוד הקשה מי החליט שאדם הראשון בוודאות לא **הקריב** גזל, אולי הקרבן שהקריב היה של אשתו או של בניו??

ותניח שהלימוד כאן הוא שהמקריב יקריב כמו אדם הראשון, שכמו שאדם הראשון כשהקריב קרבן הוא ידע שהוא לא טרח על זה אלא הוא קיבל זאת במתנה מבורא עולם, כך גם כל

כתוב במדרש: "מאהל מועד" - עמד לו משה מן הצד, אמר לו הקב"ה עד מתי אתה משפיל עצמך?? אין השעה מצפה אלא לך!!! ויק"ר א' ה'. **וכן** בהמשך המדרש א' ט' משבחים את משה שלמרות שהוא בנה את המשכן והיה בן בית אצל בורא עולם שכל זמן שרצה לדבר עם הקב"ה ה' היה נגלה אליו, בכל זאת הוא בפעם הראשונה לא ניכנס פנימה בלי רשות, עד שה' קרא לו, עד כדי כך שעל זה המדרש אומר **שתלמיד חכם שאין בו דעה** (ושכל איך להתנהג) **נבלה טובה ממנו**.

ולכאורה, קשה מאוד שהרי כתוב מפורש בפרשה הקודמת "ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן, וכבוד ה' מלא את המשכן", ואם אכן משה לא היה יכול להיכנס פנימה, ואם כן אין כאן מקום לשבח שלא ניכנס בלי רשות?? ומה אם כן השבחים בגדלותו של משה שנהג בענוה ובדרך ארץ שלא נכנס פנימה בלי רשות, הרי ממילא הוא לא היה יכול להיכנס??

והתשובה היא כפי שכתבתי בפרשת יתרו, לגבי האיסור לעלות להר סיני שנאמר לפני מתן תורה, "ויאמר משה אל ה' לא יוכל העם לעלות כי אתה העדתה בני". **ולכאורה** מה הכוונה לא יוכל, הרי אם אחד ירצה לעלות מה יעצור אותו, ובכל זאת התורה מגדירה זאת שהוא לא מסוגל ולא יכול לעלות??

ונראה לפרש את הכוונה "לא יוכל", כמו שהשפת אמת סיפר לנכדיו שבילדותו נסע לקוצק, וקרה שנגנב גביע של כסף מביטו של הרבי, ואחד מבאי הבית הגיב: מה הפלא שגונבים כאן הרי הכל הפקר, הגיב הרבי מקוצק: הרי כתוב "לא תגנוב!!!" **סיפר** השפת אמת שמאותו יום והלאה הייתה לו ההרגשה כאילו **חומת ברזל אדירה מפרידה בינו לרכוש הזולת!!!** שאיש אינו מסוגל להעיז ולשלוח יד בממון השני, ובאמת אם בן אדם ירגיש כך בכל איסור ועבירה הוא ייהפך לירא שמים אמתית.

וטהר ליבנו – ויקרא

ודם – אדם הראשון, בכל זאת כבר נפגמה התחושה הנכונה שהכל של בורא עולם, כי אצל אחד הבנים - קין הייתה כבר הרגשה שזה רכוש שלו שקיבל בירושה מאביו, ולכן התקמץ!! ועל כן בורא עולם לא שעה לקרבן שלו, כי זה לא היה כפי הנדרש מהמקריב וכדברי הכתב סופר זצ"ל.

ואני חייב לספר לכם **שראיתי בלונדון אדם יקר**, רב צדיק **תלמיד חכם ומיוחס לגדולי האדמו"רים**, בעל צדקה בקנה מידה שנדיר למצוא בעולם כמותו, אבל אצלו אפשר לראות בחוש שהוא משתמש בכסף כמו פיקדון מבורא עולם, הוא אינו עומד בעת התפילה במזרח בית הכנסת אלא באמצע, והוא כנוע בפני רבנים ותלמידי חכמים אפילו צעירים שלא הגיעו לחצי מגילו, והוא מדבר בעדינות ובהכנעה לכל בן אדם, ובלבביות מדהימה ונדירה.

ומה הדהים אותי מאוד מאוד!!! שבימי תשעת הימים שמראש **חודש אב עד ט' באב**, נוהגים בחלק מקהילות ישראל שלא לאכול בשרי, ורב עשיר זה יכול היה לפנק את עצמו כל יום בשף אחר או בהזמנות ממסעדות יוקרה ככל הבא על רוחו, **והנה צדיק זה מבקש ממני שאחמם לו במיקרוגל לארוחת צהריים ממה שנשארו מהטבעולים שהכנה ביתו הנשואה כארוחה לילדיה**, ממש "סעודת עניים", פשוט נדהמתי מהפשטות, וקינאתי בו קנאה אמיתית!! לא קנאה בכסף שלו, אלא קנאה מאצילות לבו, איך אדם במעמד גבוה כשלו, שהוא מכל הבחינות מורם מעם.

ובכל זאת הוא כזה צדיק ועניו!! עדין וטוב לב!! ומסתפק במועט לעצמו, אבל לאחרים לבו רחב כאולם, הוא נותן צדקה לילה שלם בשבוע במסירות נפש ממש למרות גילו הגבוה.

וכפי שמפורסם שניסיון העושר יותר קשה מניסיון העוני, וצדיק זה עומד בגבורה עילאית בניסיון זה, ועליו וכמותו נאמר "אדם כי יקריב מכס" – והוא כאדם הראשון ממש, שמשתמש בכסף כפיקדון מבורא עולם, אשריו ואשרי חלקו, ובה מצווה לקנא.

ללמדנו, שחובה עלינו להאמין באמת ובתמים שכל מה שיש לנו זה של בורא עולם, ואם נחיה באמונה זו אם כן גם נהיה קדושים וטהורים לבורא עולם, שהרי נאמין שהגוף שלנו הוא של הקב"ה, הכוח שלנו זה של הקב"ה, וגם המוח שלנו הוא של הקב"ה, ואיך נעז להשתמש ברכוש של בורא עולם נגדו?? איך נשתמש בעיניים של בורא עולם להסתכל על טומאה רח"ל, ובאמונה זו נתקדש כך שנהיה כמלאכים ויותר ממלאכים, אז קדימה "אין עוד מלבדו" – "אפס זולתו", והכל שלו!!!!

"אדם" כאדם הראשון

ולכאורה דבריו צריכים עיון גדול, שהרי אדם הראשון כן האשים אחרים בעוונותיו, שהרי יש לנו פסוק מפורש "ויאמר מי הגיד לך כי עירם אתה המן העץ אשר צויתך לבלתי אכל ממנו אכלת, ויאמר האדם האישה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואכל"!!! ונראה להוסיף על פי דרכו ולבאר ולתרוץ, שהנה **בבעל הטורים** כתוב שהאישה הכתה אותו במקלות עד שהסכים לאכול, ונשאלת השאלה אם כן הוא היה צריך לטעון לבורא עולם "אנוס אני!!" חטפתי מכות מאשתי!!! לא הייתה לי ברירה!! למה הוא העדיף לטעון טענה גרועה, שהאישה שנתת לי היא נתנה לי והסכמת?!! כאילו היא באדיבות הגישה לו והסכים לאכול!!!

אלא אדם הראשון בדק עצמו לעומק, ולמרות שכלפי חוץ היה נראה שאכן הוא היה אנוס ולא הייתה לו ברירה, הוא חזר בתשובה ואמר את האמת הפנימית: **אני לא אנוס!!** "אני הסכמתי", כי בתוך ליבי בערה בי התשוקה לאכול מעץ הדעת, ושמתחי שאשתי כפתה עלי לאכול, ונכון שהתנגדתי לה הרבה אבל נהינתי שהיא לא ויתרה, ונהינתי שהיא הכריעה אותי בסוף, וכיון שכשחזר בתשובה אמר את האמת הנקייה, על כן הייתה תשובתו מושלמת, וזהו שאמרו "אדם הראשון התחיל בעבירה", שהוא הראשון שחתר לעומק ומקור החטא האמתי וגילה שהחטא התחיל ממנו ולא מאונס הנראה לעין או שאר תירוצים.

ללמדנו, שאם נרצה לחזור בתשובה שלימה, נלמד מאדם הראשון לחזור בלב שלם מתוך אמת פנימית, ולא בתירוצים הנראים לעין כצודקים ונכונים, אלא לחפור עד עומקה של נפש, עד לנקודה הכי פנימית, ולגלות מאיפה נבע החטא באמת. כמו שאמרתי פעם בשיחה, אומרים לבחור למה אתה ככה נראה וה' ישמור איך שאתה חוטא ומתנהג?? והא מאשים את כל העולם רק לא את עצמו!!!!

מקריב צריך להאמין שלא את שלו הוא מקריב אלא של ה' הוא מקריב, כי כל מה שיש לו זה מבורא עולם!! ובמחשבה כזו הקרבן יהיה לרצון לפני ה', ויחשב כאילו נתן משלו לה'.

אבל גם על הפירוש הזה יש להקשות, שהרי בסיפור של קין והבל מצאנו אצל קין קמצנות וקנאה למרות שלא טרחו על זה???? אז רואים שלא מספיק הידיעה שלא עבדת על זה כי זה מתנת ה', שהרי בכל זאת ראינו שעדיין יש מקום לרוע לב ולקמצנות ולקנאה ושנאה עד כדי רצח??

אלא נראה לתרוץ, שכידוע שני האחים קין והבל חילקו ביניהם את כל העולם, קין קיבל את האדמה, והבל קיבל את בעלי החיים, ומאוד התפלאיתי מה פתאום אדם הראשון בתחילת חייו מסר את העולם כירושה מחיים לילדיו?? מה פתאום אדם עשה ירושה מחיים עוד לפני שעבר אפילו עשירית מחייו?? **אלא** ייתכן שאדם הראשון אחרי שהקריב את הקרבן בשלימות, וכפי שאמר הכתב סופר שידע והאמין שכל העולם הוא של ה' ולא שלו, מיד רצה להנחיל מסקנה חשובה זאת לבניו - שהעולם הזה הוא רק פיקדון בידינו מהבורא, ועלינו להשתמש בנכסים באופן נכון ומושלם וכראוי, לכן מסר להם את כל העולם, קחו את זה כבר עכשיו ומיד כי אני לא צריך נכסים, **ואדם** הראשון חשב, א. שגם הם הבנים שלו יבינו שכל הרכוש זה רק פיקדון, כי ילמדו מאביהם שוויתר להם את הבעלות על כל העולם ורוקן מעצמו כל רכוש. ב. וגם היה חשוב לו שיקריבו קרבן מהרכוש שלהם ככתוב: "קריב מכס" - משלכם.

ואכן הם הבינו את רצונו ומיד הם עשו כרצונו, שתיכף (בפרט לדעת הרס"ג שזה היה לאחר כמה ימים מלידתם או לדעת רבינו בחיי שהיה זה לאחר 50 יום) כשקיבלו רכוש עצמי מיד הם הקריבו קרבן לה'.

אבל כאן הייתה תקלה, כי הם בשונה מאביהם לא קיבלו את הרכוש ישירות מבורא עולם, אלא זה כבר עבר דרך ידיים של בשר ודם, ולמרות שהרכוש היה רק זמן קצר מאוד בידי בשר

כתוב במדרש תנחומא, "אדם כי יקריב" - מה אדם הראשון התחיל בעבירה והקריב קרבן, ואז הקב"ה מחל לו, כך תקריבו אתם, **ויש לשאול** מה הכוונה "התחיל בעבירה", אם הכוונה שהוא הראשון שעשה עבירה, זה לא נכון, כי האישה היא זאת שהתחילה בעבירה???

לכן כתב ה"כתב סופר" שפעמים רבות האדם במקום להתחרט על מעשיו הרעים, הוא מאשים אחרים בעוונותיו, וכשהיצר הרע השתלט עליו ולא יכל להתגבר עליו, או הוא מאשים את משפחתו שכן הורגל כך מילדותו, ולכן אינו מתחרט בלב שלם, וממילא אין קרבנו רצוי לפני ה'.

אבל לאדם הראשון לא הייתה שום אפשרות לתירוץ מסוג זה שיוכל להאשים אחרים בעוונותיו, כי לפני חטא עץ הדעת לא היה בו יצר הרע, וגם לא הייתה לו אפשרות להאשים את משפחתו שכן הורגל מילדותו, שהרי הוא יציר כפיו של ה' ולא הייתה לו ילדות, ולכן כשהאדם הראשון הכיר בחטאו וחזר בתשובה, הוא האשים רק את עצמו!! ולכן הייתה תשובתו תשובה ראויה בלב שלם, **וזהו** הכוונה "מה אדם הראשון התחיל בעבירה", שאדם הראשון שתלה את העוון והנפילה שלו בו עצמו - "התחיל בעבירה" וכך הצליח ועשה תשובה בלב שלם, "כן תקריבו גם אתם ככה את קרבנכם", ועל ידי זה הקרבן יתקבל ברצון לפני הקב"ה הרוצה בתשובה עמו.

וַיִּבְנוּ – וַיִּקְרָא

אז שילך עם שלט גדול ברחוב שהוא מסכן וכו' וכו' כי אבא שלי ואמא שלי וכל המשפחה שלי מסכנים וכו', אבל הוא נשאר מסכן עם תירוצים, וככה הוא ימשיך ויעביר את מסורת המסכנות והאומללות של משפחתו לדורי דורות.

ודע לך שדווקא מנקודת שפל ומסכנות אפשר להתעלות ולטפס מאוד גבוה למעלה כי טמון בך דחף שאין כדוגמתו להוכיח שאתה מסוגל להיות כמו כולם ויותר טוב מכולם, כמאמר חז"ל "היזהרו בבני עניים שמהם תצא תורה".

אז קדימה, התנערי מעפר קומי לבשי בגדי תפארתך ועלה והתעלה חזק ואמץ ותצליח אמן ואמן.

"יקריבנו אל פתח אהל מועד יקריב אתו לרצנו"

יקריב אותו – מביא רש"י (מת"כ) מטפל בהבאתו עד העזרה - מלמד שכופים אותו יכול בעל כורחו ת"ל לרצונו הא כיצד כופים אותו עד שיאמר רוצה אני: (ערכין כא)

ויוסיף לעשות כך, כי בכך אני לא מבזה את מלכותי, כי העם לא רואים זאת כבזיון בכבודי, אלא אדרבא אני יותר חשוב ונערץ בעיניהם בגלל זה.

והנה שם אכן כולם ראו שביזה את עצמו לכבוד ה' כי הוא רקד לפני הארון, ולכולם היה ברור מטרתו, ולכן משם אין להוכיח למקום שמתבזה ואין אחרים יודעים מטרתו אם למצווה או לעצמו, כגון בהבאת קורבן או בהשבת אבידה.

אומנם הסיבות שהזכיר דוד אינם רק "שברור לכולם כי כוונתי לכבד את ה'" אלא גם שכדאי וראוי להשפיל את כבודו בפני ריבונו של עולם, וטעם זה שייך תמיד ובכל מצווה, ואם כן מדוע בהשבת אבידה נפטר מהמצווה???

ואולי השבת אבידה נמדדת לפי "ואהבת לרעך כמוך", שמה ששנוא עליך לא תעשה לחברך, ולכן גם במובן החיובי לעזור לחבר גם נמדד לפי מה שאדם עושה ונוהג לעצמו, ולכן זקן שזה לא לפי כבודו של עצמו אינו עושה כן - ללכת עם בהמה ברחוב, א"כ ג"כ לא חייב לעשות כן לחברו.

אבל בקורבן שאתה בחרת ונדרת מרצונך ומבחירתך החופשי, אם כן בוודאי עליך גם החובה לטרוח ולהביא זאת בעצמך לירושלים, כי מה שהבאת על עצמך אל תתחמק מהטרחת ותפיל את חובתך על אחרים, אלא עשה זאת בעצמך!!

ולכן כתוב גם שעל בעל הבהמה לפשוט את העור של הקרבן, למרות שהעור מתחלק בין הכוהנים, בכל זאת על הבעלים לטפל בקרבן שלהם עד כמה שידם משגת, ולכן הבעלים גם חותכים את הבהמה לנתחיה, ורק את שאר העבודה האסורה עליהם רק משם ממשיכים הכוהנים.

ללמדנו, שעלינו להשתדל בכל כוחנו לא ליפול למטרד על אחרים חלילה, ודבר שבאפשרותנו לעשות חייבים אנחנו לבד לעשותו, ולכן כי מי שחושב שמספיק אמונה וביטחון בבורא עולם בכדי לנצח את היצר הרע, הוא פשוט משקר לעצמו את החיים, כי נכון שחייבים את עזרת הבורא יתברך במלחמת היצר כי אם אין הקב"ה עוזרו אין יכול לו, אבל בורא עולם בא לעזור ולא לעשות את כל העבודה במקום הבן אדם, אלא "עזוב תעזוב עמו" – ביחד.

ולכן חובה עלינו לחסום כל דרך וכל פתח ופרצה שממנה יכול היצר הרע להשתלט עלינו, ועלינו החובה בכל מקרה של ניסיון להילחם בכל הכוח כאילו הכל רק בידיים שלי, והכל תלוי ברצון שלי בלבד!! ורק בהחלטה חזקה נצח אמן ואמן!!

אדם כי יקריב מכם קורבן - עניין הקורבנות

גם העבירות יישארו נמוכים, ולכן כל המצב שבו אדם מביא קורבן חטא זה רק על שוגג, שיחשוב אפילו לחטא שלא רצה לעשות ובלי כוונה זה קרה לו כבר על זה הוא צריך להמחיש לו את המוות על ידי שחיטה ושפיכת דמו, ולכן הוא לא התקרב לחטא במזיד חלילה וחס.

ועוד סיבה, אפשר שרק מי שעשה חטא בשוגג רק אז הוא מרגיש את הרגש והרעיון והמחשה של העניין הקורבנות, כי הוא עדין בעוונות, אבל מי שעושה חטא במזיד לא כבר לא יעבוד עניין ההמחשה של הקורבן, הרגש שלו נהרס בעבירה שעשה במזיד, ורק עונש או ענין אחר יעזור לו לתקן את המצב שלו, שוב זכיתי וראיתי כן בחינוך מצוה צה"י.

ואכן אפשר לראות המחשה לזה וכפי שכתב הגאון רבי אהרון קוטלר זצ"ל, שיש דין שבאשם תלוי שמביאים על ספק עבירה יש חובה להביא קורבן יקר של 2 סלעים של כסף, ואילו

תמיד הייתי סבור שמי שלא רוצה לתרום את מה שהתחייב אז כופים אותו שיתרום מה שהתחייב, אבל מתברר שכופים גם אחד שכן מסכים לתרום ואומר הנה הקרבן לפניכם, קחו אותו אתם ותקריבו אותו אתם, גם כופים אותו ואומרים לו: אתה בעצמך חייב לטרוח ולהביא את הקרבן לבית המקדש, ולא אחרים או הכוהנים יטרוחו במקומך להביא את הקרבן, (עכ"כ שמרן רה"י זצ"ל תמה מה בכלל ההוא"מ שהכחן יטרח במקומו).

ובפשטות גם אם הוא אדם זקן ואינו לפי כבודו, גם כן הוא בעצמו חייב לטרוח ולהביא את הקרבן, ואדרבא זה כבודו שמתכופף בפני ריבונו של עולם.

ונשאלת השאלה, למה לגבי מצוות השבת אבידה יש פטור מפורש לזקן שאינו לפי כבודו, כמו שכתוב "והתעלמת" פעמים שאתה מתעלם, הרי גם שם נגיד ונטען שזה כבודו שמתכופף בפני ריבונו של עולם ומשפיל כבודו לקיים מצווה???

ואם נתרץ, שבהשבת אבידה זה עניין כספי, ואילו כאן זה עניין רוחני "קורבנות", הרי כל כסף שקשור ליהודי אחר, זה רוחניות ולא גשמיות??

וראינו בנביא שמואל ב' ו' שדוד רקד ברחובות לכבוד הכנסת ארון הברית לירושלים, ואשתו מיכל צפתה בו מהחלון והתביישה איך שבעלה דוד המלך השפיל כבודו, ובסיום האירוע היא גערה בו למה הוא ביזה את עצמו שרקד כאחד הריקים, ודוד עונה לה: "רקדתי לפני ה'".

ומבאר רש"י: א. מה שרקדתי וכרכרתי לפני ה' עשיתי, לפי שכיבדני ובחר בי מאביך, וראוי לו שאקל עצמי לכבודו, ב. יותר ממה שרקדתי מתוך שמחה לבורא עולם אני ימשיך

כתב הרמב"ן בעניין הקורבנות, שכל עניינם המחשה לאדם המקריב שהיות וחטא להקב"ה ראוי שיישפך דמו ויישרף גופו, רק הקב"ה ברחמיו הסכים להמיר את הבהמה במקום האדם כעין כופר נפש, ובקורבנות נדבה.

ופלא עצום יש כאן, שאם כן מדוע בדרך כלל אין קורבנות על מזיד, כי חטאת באה רק על שוגג שחטא בלי כוונה ורצון, והרי מי שחטא במזיד מוטל עליו עוד יותר החובה להמחיש לו את עניין הקורבן שהיה מגיע לו שחיטה ושפיכת דמו, ובכל זאת על מזיד אינו מביא קורבן, ולמה?? נכון החוטא במזיד לא ראוי להביא מתנה ומנחה לה', אבל חטאת זה לא מתנה ולא מנחה???

אלא נראה פשוט, שאם הקו האדום שאותו אסור להגיע יהיה נמוך מבחינת עבירות, וגבוהה מבחינת רוחנית, אז

וַתְּהֵר לִיבְנוֹ – וִיקְרָא

וּמְתוֹרֵץ הגאון רבי אהרן קוטלר, שהיות ועל ספק אדם לא חוזר מספיק בתשובה כי הוא עדיין לא בטוח שחטא לכן גם מחמירים עליו שישלם ביוקר, וגם כפרה יקרה זו לא מכפרת עליו ברגע שמתברר שאכן חטא בוודאות, כי כפרתו קודם לא הייתה בתשובה שלימה, רק שנבין מזה עד כמה יש לחזור בתשובה שלימה ושאיך הנחות בחזרה בתשובה!!

”ואם מן העוף עולה קרבנו וגו’ ומלק את ראשו והקטיר המזבחה”

ונקטבת הדבר מסביר הגרש”ר **העוף בתנ”ך הוא משל לאדם חסר מגן, הבורח מפני רודף וקיומו בסכנה**, והוא נתון בצרה ומצוקה **”כצפור לנוח”** - **”צוד צדוני כצפור”** - שחייו תחת איום מתמיד או בעיצומה של צרה, **נמצא** שקרבן העוף מבטא מצב של סבל, וביטוי לאדם אומלל הנמצא במצב של סבל, על כן עני מקריב עוף בקרבן עולה ויורד, וכן במצב גופני של סבל, כמו זב וזבה ויולדת, ולכן בגלל סיבה זו עוף לא קרב כשלמים, שהרי **השלמים מבטאים מצב של אושר**.

והגרש”ר מציין דבר מוזר, שכל **מעשי הקרבן של עולת עוף יש בהם פעולות הנעשות מתוך אלימות כביכול**: מליקה, מיצוי, הסרת מוראה, שיסוע, ואילו **בעולת בהמה הפעולות הם עדינות**: שחיטה בסכין מול מליקה בציפורן, זריקה מול מיצוי, רחיצת קרבים מול הסרת מוראה, ניתוח מול שיסוע, וסיבת ההבדל הוא: **כי השחיטה לא באה להמית ולהשמיד, אלא להעלות את הבהמה לתחום הייעוד האנושי-יהודי, שלימות מטרת חייה!** על ידי מצוות שחיטה שהיא מלאכת מחשבת אנושית, **לעומת זאת מליקה היא בציפורן מצד העורף**, ואין בה מלאכת מחשבת אנושית, אלא נושאת אופי כביכול כמו של השמדה הנעשית תוך אלימות כביכול.

ולאור כל הדברים והתיאורים שתיאר הגרש”ר כאן, מובן ומתורץ לי מדוע דווקא בעוף יש את ההבדלים בין חטאת לעולה, **ולמה דווקא בעוף יש את המסרים איך להשתמש עם המח נכון בכדי לא לחטוא**, כי הנה **רק במצב של סבל ורדיפה ושברון לב**, או במצב גופני ירוד ונחות, רק אז **האדם רגיש במיוחד ונפתח ביותר לרגשות ולמסרים** החדים ביותר שהתורה העבירה לנו בפעולות הקרבנות.

ודווקא מקריבים בדרך כלל ביחד עוף לעולה ועוף לחטאת, בכדי שתשים לב ותתעמק בהבדלים!! ותפתח רגשות עזים כשתראה את המליקה, כביכול אלימות כפי שתיאר אותה רבי שמשון רפאל הירש, ומתוך סערת הרגשות יפתח הלב!! והמסרים של התורה כפי שהביא ה”שם משמואל” יחדרו במוחך וברגשותיך בעומק ובעוצמה, מתי יש לנתק את המח והראש מהלב והגוף, ומתי הפוך- לחבר **”לא יבדיל”**, שאדרבה המח ישלט על הפעולות, ושנזכה לעבוד את הבורא בשליטה מלאה ונכונה במח ובלב, ושנדע לנכון מתי לחבר ומתי לנתק ביניהם.

ללמדנו, שעלינו החובה להשתמש בכלים שנתן לנו בורא עולם בצורה נכונה, ולא להתפתות לעצת היצר ולדמות דבר לדבר בכדי להתיר איסורים ובכדי לפתוח דרכי נפילה רוחנית בעתיד, כי היצר מומחה בתחום זה הוא בא לך עם מדרשים וגמרות מפורשות כתלמיד חכם עצום ומקיף לך את כל תחומי התורה להוכיח לך שהדבר מותר וחשוב שיהיה קצת פתיחות בעניין ואסור חלילה להתרחק, שהרי כתוב **”לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות”** ואדרבא מבפנים הטינופת תחזק אחרים ותציל את כל כלל ישראל, ואתה נופל **”כצפור בפח יקוש”**.

אלא עלינו להיות מודרכים על ידי רבנים שיגידו לנו מתי **”לא יבדיל”** ומתי לחתוך, מתי להתרחק ומתי להתקרב ועד כמה להתקרב ועד כמה להתרחק, וכך נוכל להתעלות ולעשות את רצונו של אבינו שבשמים בשלימות, ו”לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה” רק נמלא את ייעודינו בעולמנו אמן ואמן.

ונסלח לו על אחת מכל אשר יעשה לאשמה בה

ובכדי לחדד את שאלתו יש להוסיף, שהנה משמע מהתורה שהאשם מכפר לא רק על השבועה אלא גם על הגזלה, וכדברי הרמב”ם שגגות ט”ז שקורבן האשם לא מכפר עד ששייב את הממון הגזול לבעליו, אומנם נתינת הקנס שזה חמישית מהגזלה זה לא מעכב את הכפרה.

הדי לנו שהאשם מכפר לא רק על השבועה אלא גם הגזל, כי אם הוא מכפר רק על השבועה א”כ למה השבת הגזלה מעכבת

כשמתברר לו שאכן חטא הוא לא יצא ידי חובה בקורבן אשם שכבר הקריב אלא עליו להביא חטאת, וזה תמוה כי כבר הקריב קורבן אפילו על הספק?!

וגם קשה, שעל חטא ידוע וברור הוא משלם רק בהמה בדנקא שהוא שישיית מדינר כסף ויוצא שמחירו זול בהרבה ממחירו של קורבן אשם שבא על הספק, ואיך ייתכן הדבר? מה ההיגיון שבדבר שעל ספק משלמים הרבה יותר מוודאי עבירה?!

המפרשים שואלים למה בעולת העוף מבדיל את הראש מהגוף, ובחטאת העוף כתוב ”ולא יבדיל”? והנה אמרו חז”ל מדרש רבה ז’ שעולה באה לכפר על הרהורי הלב, ומקשים שהרי הרהור זה במוח, ולמה קראו לזה חז”ל **”הרהור הלב”**? ובעצם השאלה היא גם על הפסוק **סוף פרשת בראשית ”וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום”** למה מתייחסים במחשבות ללב ולא למוח?!

אלא באמת, בתחילה קופצים לבן אדם מחשבות רעות במוח, וחובתו של האדם היא לסלקם מיד, והתביעה עליו היא על שלא סילק את המחשבה הרעה אלא ממשיך הוא לחשוב עליה עד שהמחשבה הרעה מתיישבת בלבו, ועל המשך זה הוא צריך כפרה, ולכן אמרו חז”ל שהעולה באה לכפר על **”הרהורי הלב”**, ולא על תחילת המחשבה שבמוח שאינה בשליטה.

ולפי זה מפרש ה”שם משמואל” **שלכן** בקרבן עולה המכפר על הרהורי הלב, מבדיל הכהן את הראש מהגוף שבתוכו הלב, **ללמדנו** שהיה עליו להפריד בין המח ללב, ולמנוע מהמחשבות הרעות שיעברו ללב, אבל בחטאת העוף שמכפרת על עבירות שנעשו בשוגג ובלי כוונה וידיעה, אם כן נהפוך הוא, עליו לחבר את הראש - המח לגוף ולהיות ערני, שהפעולות שלו יהיו מתוך מחשבה צלולה וזיכרון. לכן בחטאת העוף אסור להפריד את הראש מהגוף - **”לא יבדיל”**.

וקשה, מדוע רק בעוף התורה מדגישה לנו את ההבדל בין עולה לחטאת!!! מדוע הבדל זה שהוא בעצם עניין די מרכזי במסר של כפרת הקרבן לא קיים בקרבנות בהמה? שהרי בקרבן בהמה בין בעולה ובין בחטאת מפרידים את הראש מהגוף, ובפרט שחטאת עוף זה רק לאוכלוסייה מסוימת?!

והנה הגרש”ר הירש מציין שיש **הבדלים גדולים** בהלכות בין עולת עוף לעולת בהמה, וברובם הגדול **אף מנוגדות** בתכלית, א. אין דין תם בלי מום ואין חובה להביא דווקא ממין זכר בעופות, ב. עוף קרב רק כעולה וכחטאת, ולא כשלמים, ג. אין קרבן ציבור בא מן העוף, ד. בעוף לא נוהג סמיכה, ה. בעוף עושים מליקה ולא שחיטה, ומליקה היא היפוכה הגמור של שחיטה, ו. שחיטת עולת בהמה בצפון ואפילו בזר, ומליקת עולת עוף בדרום ובראש המזבח ורק על ידי כהן. ז. בעוף במקום זריקה יש מיצוי הדם.

ללמדנו, שעלינו החובה להשתמש בכלים שנתן לנו בורא עולם בצורה נכונה, ולא להתפתות לעצת היצר ולדמות דבר לדבר בכדי להתיר איסורים ובכדי לפתוח דרכי נפילה רוחנית בעתיד, כי היצר מומחה בתחום זה הוא בא לך עם מדרשים וגמרות מפורשות כתלמיד חכם עצום ומקיף לך את כל תחומי התורה להוכיח לך שהדבר מותר וחשוב שיהיה קצת פתיחות בעניין ואסור חלילה להתרחק, שהרי כתוב **”לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות”** ואדרבא מבפנים הטינופת תחזק אחרים ותציל את כל כלל ישראל, ואתה נופל **”כצפור בפח יקוש”**.

אלא עלינו להיות מודרכים על ידי רבנים שיגידו לנו מתי **”לא יבדיל”** ומתי לחתוך, מתי להתרחק ומתי להתקרב ועד כמה להתקרב ועד כמה להתרחק, וכך נוכל להתעלות ולעשות את רצונו של אבינו שבשמים בשלימות, ו”לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה” רק נמלא את ייעודינו בעולמנו אמן ואמן.

הבעל ההפלאה שואל מה כוונת ריבוי התורה **”מכל אשר יעשה”**? וגם יש לתמוה למה כתוב **”יעשה”** בלשון עתיד הרי הוא בא לכפר את העבר ולא את העתיד?!

ומתוֹרֵץ, שהנה אדם זה שגזל ונשבע לשקר, אומרת התורה שעליו להשיב את הגזלה אבל זה לא מספיק, אלא עליו גם להביא קורבן אשם בכדי לכפר, ולמה? הרי הלאו של לא תגזול ניתק לעשה שאפשר לתקנו על ידי השבת הגזלה?!

וטהר ליבנו – ויקרא

ולאחר הסבר נפלא זה, קשה מדוע זה שגזל ולא נשבע לשקר, מדוע אדם זה לא מביא קורבן שימחוק לו את החטא לגמרי הלוא גם הוא ישמח שלא יהיה בו את הארס של "עבירה גוררת עבירה"???

ונראה לתרץ, שבעצם אדם זה שגזל ונשבע לשקר כבר התקיים בו עבירה גוררת עבירה, שהרי גם גזל וגם בגלל הגזלה הוא נגרר להישבע לשקר, ולמרות שעדיין לא חזר על אותו חטא פעמיים, הוא בסיכון עצום לשוב על העבירה כי אצלו לעשות עבירות כעבירה זו הם כבר כהיתר.

אבל אדם שרק חטא פעם ראשונה ולא חטא בגללה בשום חטא נוסף וגם תיקן את העבירה כשהשיב את הגזלה הוא כבר מוגן מהחטא כי אצלו זה כבר לא יהיה כהיתר, ולא יהיה אצלו עבירה גוררת עבירה, ולכן אדם זה לא חייב להביא קורבן אשם.

סיפור בעניין זה - המשך

לחדר המנהל שהחל לחקור אותי, אבל לא פחדתי כי נתתי לו להתקשר לאבי.

וכצפוי אבי אישר גם הוא בהתלהבות אמתית שאכן מצאתי את העט בפארק כשהלכנו ביחד, וחס ושלום בני לא גנב חלילה!!! וכך הצלחתי בגניבה שלי באופן מושלם. **ולמרות** הצלחתי לא המשכתי לגנוב, כי באמת הייתי רגיל להסתפק במועט, והייתי ילד מחונך מבית טוב, אבל בכל זאת הפחד מפני איסור גניבה דעך בי, גם בלי לגנוב.

ושנה חלפה מאז, והנה משחק חדש נכנס להיט של ממש, קראו לזה "פייארמן" שזה היה משחק אלקטרוני קטן, ורק לשנים מעשירי הכיתה היה את הצעצוע היקר, ובכל הפסקה כולם הצטופפו סביב המשחק הקטן בהתפעלות, ככה עברו ימים ושבועות, עד שההתלהבות מהמשחק הזה ירדה ודעכה, ולזה חיכיתי!!!

ואכן כמו בגניבה הקודמת, גם הפעם בהפסקה גנבתי את המשחק, אבל הפעם לשם שינוי החבאתי אותו במקום מתוחכם יותר, מקום ממש בלתי צפוי, והפעם המתנתתי שבועיים עד שהסערה שפרצה תחלוף לגמרי, וגם עכשיו מצאתי פתרון מתוחכם למקרה שאשאל מאיפה לי חפץ יקר כזה!! ואכן גם בגניבה זו הצלחתי לעבור בשלום.

ומכאן הדרך למדרון ולפשע הייתה קצרה, כי ככל שגדלים כך המוצרים יקרים יותר, עד שהידרדרתי לגניבת מכוניות, וממש הצלחתי בתחום כי השתמשתי בכל הכישרון שלי לדעת מתי כן ועוד יותר מתי לא כדאי לגנוב.

אבל כידוע אתה יכול להצליח 1000 פעמים, אבל להפסיד בפעם ה-1001, ואכן בפעם האחרונה כאשר אני פורץ רכב פתאום בעל הרכב הפתיע אותי, ואני התבלבלתי מאוד בפרט שראיתי אותו מנסה לשלוף משהוא מכיסו, לכן נתתי לו מכה ובדיוק הוא קיבל את המכה במפתח הלב והבן אדם מת.

ותוך כדי שאני מנסה להחיות אותו, כי לא האמנתי שאני הרגתי בן אדם, הגיעו שוטרים ועצרו אותי והנה אני כאן ממתין לעונש מוות.

שאל אותו איש הדת: תגיד לי בבקשה, האם יש משהוא שאתה מאוד ובמיוחד מתחרט עליו??

ענה לו הרוצח: כן בוודאי, אני מתחרט על הגניבה הראשונה שלי!!! כואב לי הלב למה אז הצלחתי לצאת מזה בשלום וכאילו בהצלחה!!! כי בעקבות הצלחה זו אני יושב כאן כרוצח ומיועד לעונש מוות קשה בכיסא חשמלי.

ללמדנו, שיש הצלחות שהם קללה נמרצת, שאתה תבכה על הצלחות אלו, כי עדיף להיתפס בפעם הראשונה כשחוטאים ונופלים ולסבול כל סבל ואדברא כמה שיכאב יותר זה יעצור מכאן והלאה את ההידרדרות, זה ייחרט עמוק בתודעה, וכמו קיר ברזל בלתי חדיר יהיה חוצץ ביני לעבירה, אבל היצר דואג שכן תצליח בפעמים הראשונות לחטוא בלי להיתפס ואז אתה נמכר ונופל עד תהומות בלי מעצורים, וזה קשור ושייך בכל סוגי העבירות והחטאים.

את הכפרה הרי הכפרה היא רק על השבועה ולא על הגזל, אלא וודאי כאמור שהאשם מכפר גם על הגזלה.

והנה אמרו חז"ל **אבות ד' ב'** עבירה גוררת עבירה, ועוד אמרו חז"ל **יומא פו'** העובר עבירה וחזר לעשותה שוב היא נעשית לו כהיתר, ואם כן בפעם הראשונה שאדם חוטא זה עדיין לא כהיתר אצלו, אבל בכל זאת הוא בסיכון עצום כי עבירה גוררת עבירה ובקלות ייגרר ליפול בעבירה.

לכן גם אם השיב את הגזלה יש עדיין סיכון שישוב לחטוא, לכן מבטיחה התורה שקורבן האשם ימחוק לאדם את העבירה לגמרי מהשורש שלא יהיה לו את המשיכה לעשות עבירה שוב, אלא כאלו מעולם לא חטא וכדברי הגאון מוילנא **אורות הגר"א בית המקדש**, וזה כוונת התורה **"מכל אשר יעשה" שמכפר את כל החטא לגמרי בלי להשאיר בו רושם, וגם הקורבן מוחק את הנטייה לחטאות שוב**, ולכן הוא לא ימשך לעשות בעתיד את החטא.

מעשה שהיה ולא היה: אדם אחד בן 52 שנגזר עליו גזר דין מוות בגין רצח, וכפי חוקי המדינה בארה"ב הוא יקבל את עונשו במוות בכיסא חשמלי, וקצת לפני ביצוע גזר הדין הביאו לפניו איש דת שיתוודה וישוב מחטאו לפני מותו.

ואתו איש דת, שואל את הרוצח תגיד לי האם חשבת בצעירותך שאתה תהיה רוצח??? האם חשבת בצעירותך שתמות בניוול בכיסא חשמלי???

אותו נידון למוות, אמר חד משמעית לאיש הדת, וודאי שלא!! כשאני הייתי ילד הייתי מצטיין הכיתה בכל המבחנים הייתי משיג ציונים גבוהים מכולם, הייתי כישרוני מאוד ומוצלח מאוד בכל התחומים!!!

אז שאל אותו איש הדת, אם היית כל כך מוצלח, איפה היית הנפילה??? איך הדרדרת עד לרצח??? ענה לו אותו רוצח אני יספר לך איפה התחילה הנפילה שלי.

היה זה בכיתה ז', אני למרות שהייתי חזק בכל תחומי הלימודים וההתנהגות, בכל זאת העוני בבית שלנו היה לשם דבר, ובדיוק באותו זמן ראיתי אצל מספר חברים שלי, שהביאו עט חדש המצאה שרצה באותה תקופה – **"עט 4 צבעים"**, ואני קנאתי באותם תלמידים אבל לא היה לי אפשרות לקבל מאבי עט כזה.

וברגע של שטות, כאשר כל התלמידים יצאו להפסקה יצאתי גם אני איתם, אבל בלי שישומו לב חזרתי לכיתה, וגנבתי עט כזה מאחד התלמידים, והחבאתי אותו במגרש בחוף בין השיחים, וכמובן שהיה בלאגן רציני בכיתה הפכו את הכיתה בחיפושים וחיפשו בתיקים וכיסים של כולם, אבל אני הייתי רגוע כי זה לא היה עלי, ואדברא שיתפתי פעולה לחפש וכעסתי כמו כולם על הגניבה.

ואכן הצלחתי לגנוב בלי להיתפס, ואכן בסוף היום בדרך הביתה לקחתי את העט מהשיחים וכך חזרתי לבית.

יומיים אחרי זה יצאתי לטייל עם אבי בפארק ובכוונה השלכתי את העט כמה מטרים קדימה מאתנו כשאבי לא הבחין בכך, ותוך כדי הליכה אני אומר לאבי בהתלהבות, אבא תראה הנה עט, ואני רץ לכיוון העט ומרים אותו בהתלהבות.

הנה אבא כזה רציני שתקנה לי הנה אתה כבר לא צריך לקנות לי, זה ממש חדש ובלי סימנים, רק נבדוק שהוא עובד, וכמובן הוא עבד לתפארת ואבי שמח שסוף סוף זכיתי מההפקר בעט שכל כך חפצתי בו, ובחינם כביכול!!!

וכמובן יום למחרת באתי בהתלהבות לכיתה כולי מרוגש והראיתי לכולם את העט שמצאתי, אבל בהפסקה נקראתי

וַתֵּהָר לִיבְנוֹ – וִיקְרָא

לכן, אם לא נפלת אל תיפול חלילה, אבל אם נפלת ואתה עמוק בחטא, והחטא מושרש בך, דע לך כי תשובה לא מספיקה לעקור את הנטייה והמשיכה העצומה לעבירה שקבעת בך, אלא חייבים קורבנות שיעקרו וימחקו את העבירה מהשורש כאילו לא נעשתה העבירה, והיום שאין לנו קורבנות בעוונותינו, יש לנו את התפילה שהיא במקום הקורבנות – "ונשלמה פרים שפתינו" לכן נתפרע בתפילה מכל הלב שנרגיש את "כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך", וכן נקיים "שפכי כמים ליבך נוכח פני השם" אמן ואמן.

ונסלח לו מכל אשר יעשה לאשמה בה

ונראה לבאר שדווקא באלו החטאים אדם גם צדיק שלא חוטא במזיד בשום עבירה, בכל זאת בעבירות אלו יחטא אפילו במזיד, כי מחמת חומרת עוון שבועות וכדברי **הזעת זקנים מבעלי התוספות**, ויתכן גם כי דעת אנשים קלה בזה, וכן בגזל ונשבע היות ומדובר בעבירות שבין אדם לחברו, שם רבה המכשלה כי **יראים וטובים המקפידים בקלה כבחמורה נופלים בעבירות קשות הנוגעות בבין אדם לחברו**, וכן בשפחה נחרפת היות והיא לא ממש אשת איש והראיה שאין דין מיתה על הבא עליה, לכן היצר מתפרע ומתיר לאדם להקל ראש ולעשות עבירה זו במזיד, ומחמת חומרת החטא לוקה, וגם מביא קורבן.

כאמור על עבירות שעושים במזיד אין תקנה וכפרה על ידי קורבנות, מלבד חטאים אלו, א. עד **היודע עדות** לטובת אדם ונשבע לשקר שהוא לא יודע, ב. הנשבע לשקר ג. **גזל ונשבע** לשקר שלא גזל, ד. יהודי **שבא על שפחה חרופה**, שהיא חציה שפחה וחציה בת חורין המאורסת לעבד עברי, אדם זה **לוקה** 39 מלקות – וגם חייב להביא **קרבן אשם**.

ונשאלת השאלה, מדוע דווקא באלו הדברים אדם מביא קורבן אפילו על מזיד??? הרי קודם נכתב שבורא עולם רוצה שהקווים האדומים של עם ישראל יהיו מאוד למעלה ברמה המוסרית שרק על שוגג יביאו קורבנות???

ללמדנו לשים דגש מיוחד ולהוסיף גדרים בכדי לא להיכשל ולא להקל ראש ולהתיר איסורים הנראים לנו כפחות חמורים.

* שאור ודבש לא תקטירו, מלח ברית אלקיד, על כל קרבנך תקריב מלח

לשליטת עבודה זרה, אלא יש סיבה חיובית טובה בהקרבנות הקרבנות והיא להתקרב להקב"ה מתוך הכנעה שכאילו האדם היה ראוי שישפך דמו בגלל חטאו או לבטאות התמסרות מושלמת בלב ונפש להקב"ה.

על כל פנים לכאורה נראה לענין שכל הטענות הללו של הרמב"ן תוקפם אך ורק על עצם הקרבת הקרבנות ולא לפרט הדינים של הקרבנות, ולכן כלפי שאור ודבש ומלח הרמב"ן מסכים שאפשר לפרש כדברי הרמב"ם שזה לנהוג ההיפך מעובדי עבודה זרה, ולכן לא חלק עליו כאן.

אבל בעצם גם כאן עדיין אפשר לטעון שכלפי החובה לשים מלח בכל קרבן כתוב מפורש בתורה "**ברית מלח**" שמשמע שזה עניין מיוחד הקשור למלח דווקא ולא לסיבה צדדית כדברי הרמב"ם – לעשות ההיפך מעובדי עבודה זרה,

ואכן על ברית מלח יש מחלוקת ראשונים מה הכוונה "**ברית מלח**" שהנה רש"י ביאר - שהברית כרותה למלח מששת ימי בראשית שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח כי כשהפריד ה' בין המים התקנאו המים התחתונים במים העליונים הקרובים להקב"ה עד שה' הבטיח למים התחתונים שבכל קרבן יוסיפו מלח, **ובמדרש בראשית רבה** ה' מאריך בעניין זה, ולפי זה אכן זה לכאורה לא קשור כלל לעבודה זרה כטענת החתם סופר כפי שביאר בעניין וכפי שנראה בס"ד בהמשך.

וכן לפי פירוש **האבן עזרא** והרמב"ן שה' השביע בברית שלא נקריב תפל ולא ראוי לאכילה וזה ביזיון או כדברי **התוספות** בגלל שטבע שקבע ה' כברית שהמלח מתקיים לעולם ולהודיע כי הקרבנות ברית לעולם לכפרה ולא לצורך הקב"ה שהרי אין לפניו לא אכילה ולא שתייה אלא לזכות בהם את ישראל, לכל דעות הללו יש עניין מיוחד וברית מיוחדת במלח שבורא רצה שישתמשו בו בקרבנות.

ואכן צריך עיון איך יבאר הרמב"ם את הכתוב "**ברית מלח**", וכמו כן הרי כתוב (**בדברי הימים ב' יג' ה'**) "**הלא לכם לדעת כי ה' אלקי ישראל נתן ממלכה לדוד על ישראל לעולם לו ולבניו ברית מלח עולם**", מוכח מזה שיש ברית במלח כדוגמה לקיום נצחי ולהרות על קיום הנצחי של מלכות בית דוד, ואין זה קשור כלל לעבודה זרה??

ונראה לחדש על פי שאלה קשה לפי דברי הרמב"ם, שכתב שעובדי זרה לא שמו מלח כלל בקרבנותיהם.

ופלא איך יתכן דבר זה וכי הם לא חושבים בשכל הישר שמלח נצרך לשבח את המאכל שיהיה אכיל ומשובח ואם כבר הם מקריבים קורבנות מדוע שלא יקריבו אותו באופן משובח, הרי אפילו להבדיל לקרבנות המקריבים לה' חייבים לשים מלח

הרמב"ן והרבינו בחיי מביאים את דברי הרמב"ם ז"ל בספר **מורה נבוכים ג' מו'**, שמנהג עובדי עבודה זרה שבכל מנחתם היו מקריבים חמץ והיו מערבים הדבש בכל קרבנותיהם ולכן ה' אסרם בקרבנות, וכעניין זה אמרו חז"ל (**ספרי שופטים קמו**) במצבה שהייתה נבחרת בימי האבות ואחר כך שנאה ה' מפני שעשאוה חוק לעבודה זרה, כמו שנאמר (**דברים טז, כב**) "**אשר שנה ה' אלקיד**".

ובטעם הקרבת המלח אמר גם כן, בעבור שהם ימאסו אותו ולא יקריבוהו כלל, ויתכן מפני שאינו דרך כבוד להיות לחם ה' תפל מבלי מלח, כטעם "**הקריבהו נא לפחתך**" (**מלאכי א ה**), ולפיכך מעטו העצים והדם שאין טעונים מלח (**מנחות ב**), או שיש **בכל אלה סוד נעלם ממנו** :

וראיתי בחתם סופר שמקשה, שהביא כאן את דברי הרמב"ן שבתחילת הפרשה בטעם הקרבת הקרבנות, שחלק בתקיפות רבה על הרמב"ם שפירש שהקרבת הקרבנות זה לעקור דעת עובדי עבודה זרה שעבדו לבעלי חיים.

וטען הרמב"ן וזה לשונו "**והנה הם דברי הבאי, ירפאו שבר גדול וקושיא רבה על נקלה, יעשו שולחן ה' מגואל שאיננו רק להוציא מלבן של רשעים וטפשי עולם, אלא הטעם הוא ככתוב מפורש כי הם לחם אשה לריח ניחוח**" ועוד טען הרמב"ן שהרי גם עובדי ע"ז מקריבים קרבנות צאן ובקר לעבודה זרה, ואומנם הסברו של הרמב"ם מתאים ברוב הקרבנות כי יש חלקי הקרבן הנאכלים לכהנים או לבעלים שזה בוודאי נגד עובדי ע"ז.

והחתם סופר הבין שהטענות הקשות של הרמב"ן בתחילת הפרשה ממשכיכם גם כאן – בעניין שאור ודבש ומלח, **אבל** לענין מדקדוק לשון הרמב"ן נראה שהסכים לרמב"ם בטעם שאור דבש ומלח שהרי הרמב"ן הביא את טעמו של הרמב"ם ולא תקפו בדברים, **וגם** לא חלק עליו בהדיא ובמפורש, אלא הוסיף עליו הסבר נוסף שהרי המשיך וכתב בטעם האחר - "**או**".

ואכן הרמב"ן כשחלק על הרמב"ם בסיבת וטעם הקרבנות עיקר סיבתו נראית כי כתוב בתורה "**אשה ריח ניחוח להשם**" דהיינו שמטרת הקרבנות כי זה עושה נחת רוח לה' כביכול סיבת חיובית להתקרב להקב"ה, ולא סיבה שלילית דהיינו לעקור ולשלול עבודה זרה.

ומביא ראיה לדבר שהרי גם בזמנים שלא היה עבודה זרה בעולם – כשהבל הקריב מבכורות צאנו כתוב "**וישע ה' אל הבל ואל מנחתו**" – שזה מצא חן בעיני ה', וגם כאשר נוח יצא מהתיבה עם סיום המבול כשהקריב קורבנות כתוב בהם "**ויורח ה' את ריח הניחוח**", הרי שאין קשר בין הקרבת הקרבנות

וַתְּהֵר לִיבְנוֹ – וִיקְרָא

בכדי שהמאכל לא יהיה בזוי, ואיך עובדי עבודה זרה לא חשבו על הגיון פשוט שכזה??

אלא ה' יתברך כרת ברית למלח שנתן החלטה לעובדי עבודה זרה שלא ישתמשו במלח בקרבנותיהם, כי ה' חפץ שנקריב לו קרבן מכובד כראוי לשמו הקדוש ולא תפל בשונה מהקרבת הקרבנות לעבודה זרה.

ואכן הקב"ה מסובב הסיבות יכול להשתלט על החלטות בני האדם כרצונו למרות שנתן בחירה ביד האדם, כי יש יוצאי דופן כשם שאמרו קשים זיווגן ופרנסתו של אדם כקריעת ים סוף, והוכחנו בפרשת בשלח שהכוונה שהקב"ה כשם שהשתלט על החלטות פרעה ועבדיו והחליט עבורם שיכנסו לים סוף בלי היגיון כך הקב"ה מחליט עבורנו בשידוכים ובפרנסה.

כידוע עלינו החובה לדבוק בדרכי הקב"ה ככתוב "והלכת בדרכיו", וכשם שהקב"ה משתלט בעניינים מסויימים על שכלו של האדם ומחליט עבורו כביכול בכוח ובלי אפשרות לבחירה חופשית, כך גם אנחנו נשתמש במידה זו, וגם אנחנו כאשר היצר הרע ינסה להשתלט עלינו לעבירה, נחליט כאילו בכפיה מוחלטת "אני לא חוטא" שיתפוצץ העולם!! אני לא חוטא!!! ולא ינסה לחשוב מחשבות וצדדים לכאן ולכאן אלא בחדות לחתוך ולהחליט אין מצב שאני יחטא!!!

וחוץ מזה על האדם לעשות השתדלות עצומה לחסום כל פתח ליצר הרע כי לעיתים היצר בוער בפרט כאשר יש פתח אפילו קטן ביותר והוא נכנס בכוח גדול ומפיל חללים, ולכן מיד תנעול כל פתח ליצר הרע ועל תחשוב על כדאיות הדבר, אלא תפעל כמי שהחליטו עבורך בכפיה, וכך בעזרת ה' תצליח לשרוד את הניסיונות הקשים של דור מקבלי משיח בהצלחה גדולה אמן.

וחמישיתיו יסוף עליו לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו

אלא גם גרם שהנגזל קיבל פי שניים יותר ממה שנחסר לו.

אבל עדיין מדוע לא תוקן מה שנהנה מהעולם הזה שלא כראוי שזה כגזל את הקב"ה, הרי לא תמיד היה ברכה לבטלה אם למשל גזל כסף ולא אוכל, **אלא** יוצא לכאורה מדברי החת"ם שבכל זאת מה שנהנה מהעולם הזה באיסור לא שייך לתקן זאת על ידי תשובה בלבד, ולמה לא?? **למה** בתשובה שלו הוא מתקן את מה שה' שילם לנגזל את חסרונו ולמרות שהנגזל בסופו של דבר הרוויח כפול מחסרונו, למה זה מתוקן ולא מה שנהנה באיסור?? **וכי** על הנאת איסור אי אפשר לתקן על ידי תשובה??

ואולי היות ואת החומש הגזלן משלם לנגזל ולא להקדש כי כך קבע הקב"ה, אם כן על כך שהגזלן הטריח את הקב"ה למלאות את חסרונו של הנגזל, זה רק יצר רווח גדול לנגזל הרבה יותר מחומש, ולכן את החומש הזה שבא על הטרחה שהטריח את הקב"ה לשלם לנגזל את זה אין צורך לשלם לנגזל שכבר הרוויח כפול.

אומנם החומש השני שבא על שהגזלן נהנה - הקב"ה, על זה הקב"ה לא מוחל על ידי תשובה אלא על ידי פיצוי בחומש את הנגזל, כי הוא הגזלן נהנה באיסור ואילו הנגזלן לעומתו הצטער מחמת הגזילה, ולכן חייב הוא לרצות דווקא את חבירו בחומש, ולכן אין חומש זה מגיע לידי הקדש למרות שלפי האמור זה נחשב שגזל את הקב"ה.

ללמדנו עד כמה קשה למחוק חטא שנוגע לצערו של הזולת, שאפילו תשובה שהופכת את העבירה לזכויות בכל זאת לא מוחקת את עוון צער חברך שציערת אותו, והכי גרוע שאתה נהנה מצערו של הזולת כמאמר חז"ל המתכבד בקלון חבירו אין לו חלק לעולם הבא, לכן הזהר מאוד בכבוד הזולת, ותהיה רגיש מאוד לכל אדם מהקרובים ביותר אליך עד פשוטי העם שברחוב, לכולם תהיה נחמד ורגיש תמיד, ומי שנחמד למטה הוא אהוב למעלה ודבריך יהיו נשמעים באמת.

והשיב את הגזלה או את העשק או את הפקדון או את האבדה

הרדב"י שמשמע מהרמב"ם שגם מה שכתוב והשיב את הגזלה כלול בזה גם השבת הלואה.

והדברים קשים לעני"ד שהרי בתורה כאן לא מדובר על מצוות השבת חובות אלא על שבועת שקר שנשבע בשקר ובכך הכחיש וכפר בחוב כספי שחייב מכל סיבה שהיא, ועל זה טען הרמב"ם שדין קרן וחומש הניתן כעונש על שבועת השקר שווה היא בכל שבועה שהייתה על כפירת חוב ממוני מכל סיבת התחייבות ממונית - **גזל פקדון**

אדם שגזל ורוצה להחזיר את גזלתו עליו חת"ם אומר שיש 2 סיבות מדוע על האדם לשלם תוספת חומש, **סיבה ראשונה** שנהנה מהעולם הזה שלא כהוגן - בגזל הריהו גזל את הקב"ה אפילו אם יברך עליו שאין זה מברך אלא מנאץ ה', **וסיבה שניה** היא שהיות והוא גזל וחיסר ממון מחברו הרי הקב"ה ממלא חיסרון הנגזל כפי שכתוב **בדברי הימים ב' יט' "כי לא לאדם תשפטו כי לה"'**, ולכן על הגזלן היה לשלם פעמים חומש כפי שמצאנו במועל בתרומת הקדש שמביא ב' חומשים.

אבל בכל זאת אדם זה ששב בתשובה ומחזיר את הגזילה אינו מביא רק חומש אחד, כי ברגע שחזר בתשובה זה כאילו לא גזל מעולם, וכאילו לא גרם לחבר נזק וחיסרון כיס מעולם, ולכן כתוב **"יתננו ביום אשמתו"** שהיות וחזר בתשובה וזה נהפך לזכויות לכן כביכול לא רק שלא לקח מחברו אלא גם נתן כי זה נהפך לזכויות, ורק נשאר לשלם חומש על כך שכביכול נהנה בלי ברכה, ואת זה לא תיקן על ידי השבת הגזילה וחזרה בתשובה.

וקודם כל רציתי לחדד את דברי החתם סופר שכוונת הפסוק **"יתננו ביום אשמתו"** הכוונה שהרי כפי שטען החתם סופר ברגע שחיסר ממון מחברו כשגזל ממנו הרי הקב"ה מילא את חיסרון חברו והשלים לו את החסר, ולכן כשהיהודי חוזר בתשובה ומשיב את הגזילה, הרי הנגזל כאילו קיבל פעמים את הגזילה, אחד מה שהגזלן השיב לו ושני מה שהקב"ה השלים לנגזל ביום הגזילה, ולכן מתאים הלשון **"יתננו"** שלא רק השיב את הגזילה

הרדב"י? ח"ב תרי"ב מקשה לפי הדעות שפריעת בעל חוב מצווה היא מהתורה ולא רק מצווה מדרבנן, מדוע לא מנו אותה מוני המצוות בכלל תרי"ג המצוות???

ותירץ שהרמב"ם כולל זאת בוהשיב את הגזלה, וכתב הר"מ גזילות פ"ז ה"ב **"שאחד הגזול או העושק או הגונב או שהלווהו"** ומסיים הרמב"ם **"כללו של דבר כל שאילו הודה חייב לשלם בדין וכפר ונשבע משלם קרן וחומש שני (ויקרא ה' כ"א) "וכחש בעמיתו בפקדון וכו", וטוען**

וּטְהַר לִיבְנוֹ – וִיקְרָא

אבידה והלוואה, ואין זה מחייב שגם לעניין מצוות השבה – והשיב את הגזלה שיהיה כלול בזה גם החזרת הלוואה, שהרי גם אבידה השווה הרמב"ם בדין זה של כופר ונשבע לשקר ומכל מקום יש מצווה מיוחדת על אבידה??

אבל מכל מקום מצאנו כלפי אבידה שאם הגביהה על מנת לגזולה חייב גם משום גזל, **כדאמר רבא ב"מ כו' ראה סלע שנפלה נטלה לפני יאוש על מנת לגזולה עובר בכולן משום לא תגזול ומשום השב תשיבם ומשום לא תוכל להתעלם**, וכתב **התוספות** שם שלמרות שהגיע לידו בהיתר יש לאו כמו שמצאנו בעושה שכר שכיר בדף סא'.

ובעצם הגמרא שם מחפשת הסברים מדוע צריכים כמה איסורים בפסוקים גם על גזל וגם על עושה שכר שכיר וגם על ריבית וגם על לא תגנוב, **הרי הצד השווה שבכל אלו הוא מחסר את כספו של חבירו??**

והגמרא מתרצת שאכן איסור גזל נדע שאסור מהצד השווה – מכנה משותף מאיסור ריבית ומאיסור הונאה, רק התורה כתבה בכל זאת איסור גזל, ללמדנו שעושה שכר שכיר עובר גם על איסור גזל מלבד האיסור העצמי שמפורש בו בתורה – לא לעשוק שכר שכיר.

ואם כן גם השבת הלוואה זה כלול בצד השווה הנלמד בגמרא, ובוודאי הוא איסור כגזל גמור לא להשיב חוב, ופלא לדעות שפריעת בעל חוב מצווה רק מדרבנן, אבל בכל זאת קשה מדוע הגמרא לא ענתה שהלאו שלא תגזול בא ללמד על חיוב החזרת חוב??

אלא אם כן נפרש כדברי הרמב"ם שהשבת חוב כלולה לחלוטין באיסור עשוק שכר שכיר שגם זה דומה לחוב שהגיע לידו בהיתר, ואכן מפורש כן **ברמב"ם בפרק א' בעניין איסור גזילה** וזה לשונו **"איזה הוא עושה זה שבא ממון חבירו לתוך ידו ברצון הבעלים וכיון שתבעוהו כבש הממון אצלו בחזקה ולא החזירו כגון שהיה לו ביד חבירו הלוואה או פקדון או שכירות והוא תובעו ואינו יכול להוציא ממנו מפני שהוא אלם וקשה ועל זה נאמר (ויקרא י"ט י"ג דברים כ"ד י"ד) לא תעשק את רעך"**.

על כל פנים יש לנו ללמוד מכל זה, שאנחנו קיבלנו פיקדון את החיים ואת הנשמה שבקרבתנו, ועלינו להשיבה נקייה מעבירות ומלאה במצוות כאשר התחייבנו בהר סיני, ואיך נרים ראש ביום פקודה כאשר נשמתנו מטונפת כולה?? ואיך נרים ראש כאשר לא נבוא עמוסים בתורה ובמצוות?? איך התפתינו להשקיע בגשמיות ובמותרות ובעבירות במקום להשקיע ברוחניות ובחיי הנצח ובחיי העולם הבא?? אבל עדיין לא מאוחר הנר עדיין דולק וכמוכן אתה לא יודע את יום מותך, ואין ספק שאתה לא רוצה למות במצב הרוחני בו אתה נמצא, אז קדימה עכשיו ביחד נתנקה גם אני גם אתה ביחד נקבל על עצמנו לא עוד!! מהרגע דף חדש נקי באמת, בלי פתחים ליצר הרע, סגירה הרמטית ומושלמת לניסיונות, ולהשקיע ברוחניות – בתפילה ובלימוד תורה ומוסר, ובעזרת ה' נתקנה מכל החמץ שבלנו, ונזכה להיות קדושים וטהורים מלאים בסיפוק מעצמנו אמן ואמן.

ומעלה מעל בה'

דש"י מביא מתורת כהנים אמר רבי עקיבא: מה הכוונה **ומעלה מעל בה'??** ומתרחץ שלפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא בעדים ובשטר לפיכך בזמן שהוא מכחש מכחש בעדים ובשטר אבל המפקיד אצל חבירו ואינו רוצה שתדע בו אחר אלא שלישי שביניהם – הקב"ה, לפיכך כשהוא מכחש בשלישי שביניהם – בה'.

פסק השולחן ערוך אור"ח תרו' בהלכות יוכ"פ "שאיין צריך לפרט החטא, אבל אם רצה מותר לו לפרט – (משמע אפילו בקול), והמתוודה בלחש צריך לפרט החטא. והנה בגמרא סוטה ז' אמר רב ששת שחצוף מי שמפרט חטאו לרבים, ובפשטות יש לחלק בין מפרט חטאו

ואומנם רש"י לומד שתשומת יד הכתוב לגבי שבועת כופר ממון שחייב לחבירו שהכוונה ששם בידו ממון להתעסק או במלוה, ואילו בעושה הסביר רש"י שהכוונה רק לעושה שכר שכיר, ואם כן לרמב"ם אכן כל מי שלא מחזיר הלוואה בזמן זה כמו עושה שעובר על לא תעשוק שכר שכיר, וגם על איסור גזילה על פי הגמרא **בבבא מציעא**, ואילו לרש"י אין פסוק על החזרת חוב כי זה לא כלול בעושה ואילו תשומת יד מופיע רק בשבועה על כפירת ממון, ולכן **רש"י בכתובות פו' ובב"מ טוען** שהמצווה להחזיר חובות נלמד מ"הין צדק".

ואומנם גם אם אין פסוק מפורש כתוב בתוס' **כתובות נו'**. שיש סברא פשוטה שהלווה צריך לשלם למלווה את מה שלווה ממנו, ובעצם אפשר ללמוד זאת בפשטות מהצד השווה מריבית והונאה וכל שכן לאחר שכבר כתוב גם איסור לעושה שכר שכיר וגם לאיסור גזילה, שכל חיוב ממון מכל סיבה או ממון של השני יש חובה להחזיר ולשלם, גם בלי פסוק מפורש.

ואומנם אם אין פסוק המלמד על החזרת חוב אם כן היה עדיף לגמרא לומר שלא תגזול שנכתב בתורה שלא נצרך ללמד על איסור גזילה כי אפשר ללמוד אותו מהצד השווה כאמור קודם, יבוא אם כן ללמד על חיוב החזרת חוב הלוואה, ולמה הגמרא העדיפה לומר שזה בא לחייב 2 איסורי לאו על עושה שכר שכיר שכבר נכתב איסורו במפורש בתורה?? **ועיין** שם בתוספות שמסביר למה הגמרא לא העדיפה לומר שעל גזל יהיה 2 לאווים.

וקושיה זו תקשה לפרש"י שהחיוב הוא מהין צדק, מדוע לא נלמד מלא תגזול המיותר ללימוד? וגם יקשה לתוס' בכתובות ולתוס' הרשב"א שלומדים זאת מסברא, שלמרות שנלמד מסברא למה לא נחייב בהלוואה גם על איסור לא תגזול במקום לומר שבעושה יהיה 2 איסורים - לא תעשוק ולא תגזול??

ולא עיינתי היטב בסוגיא ורק כתבתי הנראה לענ"ד ממבט ראשון כביכול, ואדרבא אשמח לקבל הארות בעניין.

על כל פנים יש לנו ללמוד מכל זה, שאנחנו קיבלנו פיקדון את החיים ואת הנשמה שבקרבתנו, ועלינו להשיבה נקייה מעבירות ומלאה במצוות כאשר התחייבנו בהר סיני, ואיך נרים ראש ביום פקודה כאשר נשמתנו מטונפת כולה?? ואיך נרים ראש כאשר לא נבוא עמוסים בתורה ובמצוות?? איך התפתינו להשקיע בגשמיות ובמותרות ובעבירות במקום להשקיע ברוחניות ובחיי הנצח ובחיי העולם הבא?? אבל עדיין לא מאוחר הנר עדיין דולק וכמוכן אתה לא יודע את יום מותך, ואין ספק שאתה לא רוצה למות במצב הרוחני בו אתה נמצא, אז קדימה עכשיו ביחד נתנקה גם אני גם אתה ביחד נקבל על עצמנו לא עוד!! מהרגע דף חדש נקי באמת, בלי פתחים ליצר הרע, סגירה הרמטית ומושלמת לניסיונות, ולהשקיע ברוחניות – בתפילה ובלימוד תורה ומוסר, ובעזרת ה' נתקנה מכל החמץ שבלנו, ונזכה להיות קדושים וטהורים מלאים בסיפוק מעצמנו אמן ואמן.

רק צריך עיון שהרי כלול בפרשה זו גם כפירת ממון שבאה על ידי עסק ומלווה כפי שכתב רש"י על תשומת יד, והרי באלו בדרך כלל יש עדים ושטר.

ואולי רק על הדבר הראשון – פיקדון נכתב מעל בה' ולא על שאר הדברים הכתובים בהמשך הפסוק.

**והתוודה אשר חטא עליה - הסתרת החטאים

ביחידות כשמתפלל ומתוודה לה' שאין אדם שומעו שאז אין איסור לפרט כי ה' יודע בחטאו, לבין המתוודה ברבים שאחרים שומעים את חטאו שזה אסור.

ואומנם לטעמו של רש"י שכתב בטעם **האיסור לפרט חטאו ברבים - שנראה כמי שלא מתבייש בחטאו**, אם כן

וטהר ליבנו – ויקרא

יתכן שאם מתוודה על חטאו ברבים דרך חרטה ותשובה יתכן שמותר הדבר.

אומנם הגמרא ביומא פ' שמקשה סתירה בין הפסוקים שבפסוק אחד כתוב **"אשרי נשוי פשע כסוי חטאה"** – שטוב לחסות את החטאים, ופסוק אחר כתוב **"מכסה פשעיו לא יצליח, ומודה ועוזב ירוחם"**? ומתרצת הגמרא כאן בחטא מפורסם שטוב להודות, וכאן בחטא שאינו מפורסם שאין לו לפרסם ברבים.

ומפרש התוספות הרא"ש שחטא לא מפורסם אסור לו לספר כי נראה דאינו מתבייש בדבר, **ולכאורה** משמע מדבריו שלמרות שבא להודות ברבים על חטאו, בכל זאת אם חטאו לא התפרסם אסור לו להתוודות ברבים, כי גם כשמתוודה נראה שאינו מתבייש בחטאו כי אם היה מתבייש לא היה מתוודה עליו ברבים אם הדבר לא התפרסם, ויל"ע.

וראיתי במגן אברהם בשו"ע שם הביא את הגמרא בסוטה לב' שתקנו תפלה בלחש שלא לבייש עוברי עבירה המתוודים על חטאם, והקשה על רש"י בחולין מא' שמי שחטא בשוגג יוצא קול ומפרסם חטאו ולא מחפה עליו כדי שיתבייש ויתכפר לו, והקשה שהרי כתוב **"אשרי נשוי פשע כסוי חטאה"** וחטא זה שוגג? וכן טוען המג"א שמצאנו בגמרא סוטה שלא חילק הכתוב בין מקום החטאת לעולה בכדי שלא לביישו? ומתרץ שכיון שאמר לשם חטאתי - רואים שאינו מתבייש וצ"ע:

אומנם לענ"ד כשבדקתי לשון רש"י הבחנתי שיש שינוי בגרסה שלפנינו וז"ל: **והא לא חשו רבנן** (לא חששו חכמים) **דלמא מאן דחזי סבר מחוייב חטאת הוא** (אולי מי שיראה זאת יחשוב שאכן השוחט היה חייב חטאת ושחט את הבהמה בחוץ באמת לשם חובת החטאת שהיה מחוייב בו קודם), **דההוא קלא אית ליה** (שמי שמחוייב בחטאת יש לזה קול), **דמי שבא לידו דבר עבירה בשוגג אינו מחפה עליו כדי שיתבייש ומתכפר לו:**

ובפשטות לכאורה כוונת רש"י שהקול יוצא מאליו - ולא שהחוטא סיפרו והפיצו, וכן יש לדקדק קצת בדבריו

שכתב **"שיתבייש ומתכפר לו"** – ולא כגרסת המג"א **"ויתכפר לו"**, וכמו כן **אם החוטא מספר בעצמו מה עניין הקול??** ולמה נקטו את המושג קול ולא הודאתו מתפרסמת?? אלא נראה שהחטא מתפרסם כביכול מאליו, והקב"ה לא חס על כבודו וה' לא מחפה עליו, למרות שהקב"ה ארך אפיים, וזאת בכדי שיתכפר לחוטא בשוגג חטאו על ידי הבושה.

ואם כן חוזרת הקושיה שהרי התורה חסה על החוטא בשוגג שלא יבוא לכדי בושה שלכן התורה השוותה את מקום החטאת והעולה למקום שווה, כך שלא ידעו שהוא חטא בשוגג, והלוא לפי מה שפרשנו ברש"י הרי הקב"ה גורם שיצא עליו קול שחטא בכדי שיבייש ויתכפר עליו??

ונראה בדרך אפשר לתרץ שהבושה והקול שיתבייש ויתכפר בו זה כשחטא ויודע בעצמו שחטא אבל לא אכפת לו לתקן חטאו, אז הקב"ה לא חס על כבודו ומפרסם ומוציא קול על חטאו בכדי לכפר עליו ולעוררו בתשובה.

והנה בסוגיה שם **בחינוש רבי יוחנן** על דברי המשנה שהשוחט לשם חטאת מחוץ לבית המקדש ששחיתתו כשרה: על זה אמר רבי יוחנן שמתני שחיתתו כשירה רק כשאינו מחוייב חטאת, אבל כשהוא מחוייב חטאת שחיתתו פסולה, כי אנשים יאמרו שאכן שחט בחוץ לשם חובת חטאתו ולכן הזכיר לשם חטאת כששחט – ושחיתת חטאת מחוץ לבית המקדש שחיתה פסולה היא.

ולפי מה שכתבנו לחלק שכאשר בא לתקן חטאו מיד ממילא הקב"ה חס על כבודו, וכשם שלא יחד הכתוב מקום שונה לעולה ולחטאת וזאת בכדי לא לבייש את החוטא בשוגג, יתכן שטמון בחידושו של רבי יוחנן עוד, שכך הקב"ה לא יתן קול שחטא, וגם לא יתן בלב בני האדם הרואים אותו לחשוב ולביישו שחטא, גם כאשר הוא שוחט בחוץ בהמה ואומר לשם חטאת, כי הקב"ה חס על בושתו, וזאת למרות שעשה מעשה שטות ודיבר שטויות כששחט את הבהמה בחוץ ואמר לשם חטאת, ואולי זה בבחינת **"שומר פתאים ה'"**.

ללמדנו שחובה עלינו לתקן תכף ומיד את עצמנו, ואפילו על חטאי שוגג שעשינו בלי כוונה לעבירה או בלי ידיעה על האיסור, וכל שכן עלינו לתקן תכף ומיד את פשעינו – עבירות שרח"ל עברנו במזיד בכוונה ובידיעה גמורה, ועדיף לנו לתקן בעצמנו ומיידיית מאשר להתבזות ולהתבייש בה ברבים כי התעכבנו מלתקן חטאנו חלילה, וזה טמון במהות של תלמיד חכם שכתוב עליו בגמרא ברכות יט' שאם ראית תלמיד חכם שעבר עבירה חלילה אל תהרהר אחריו ביום – שוודאי עשה תשובה, דהיינו מיידיית עשה תשובה ולא דחה את תיקון החטא או העבירה ללאחר זמן חלילה, ואל כן אסור להרהר אחריו ולחשוב עליו מחשבות רעות ומביישות, כי תיקן עצמו תכף ומיד וכפי שכתבתי במאמר קודם.

אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם

ולכן נראה בדרך אפשר שאכן מה שנכשל הכהן המשיח זה לא בגלל שהפסיד את הזכות שאין חטא בא על ידו, אלא בגלל **"אשמת העם"** שלא התחזקו ממנו, שיזדעזעו מנפילת הכהן הגדול שמהותו כמלאך קדוש וטהור וכפי דברי החינוך רע' **ורמב"ן**, ומתוך הזעזוע אולי יתעוררו כולם כאחד לחזור בתשובה, ואולי גם פעמים אנשים לא מתחזקים כי סבורים שהמחזק מנותק מהם לחלוטין ורחוק הוא מהם כמרחק שמים מארץ.

ולכן אולי בגלל זה הכהן הגדול נכשל שכביכול הכהן הגדול משתווה קצת לדרגתם הנמוכה, ואולי אז יבינו שחיוזקו מתאימים לכל אדם ובכל דרגה.

ובדרך דומה חשבתי שאולי לכן כתוב בגמרא שבת יב' שחז"ל אסרו לקרוא בשבת לאור הנר, אמר רבי ישמעאל בן אלישע אני אקרא ולא אטה, פעם אחת קרא ובקש

מקשה הכתב סופר וכן המשך חכמה, איך יתכן שהכהן המשיח יכשל בחטא, הרי אין לך מזכה הרבים גדול ממנו והרי כתוב **במשנה** באבות ה' יח' **המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו??** ומתרץ **הכתב סופר** שכל מה שנאמר שהמזכה את הרבים אין חטא בא על ידו זה רק במקרה שאכן התחזקו ממנו, אבל אם לא התחזקו ממנו ממילא אין לו את הזכות שאין חטא בא על ידו.

ולכאורה קשה שהרי הטעם שהמזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, כתוב בגמרא יומא פ' בכדי שלא יהא הוא בגיהנום ותלמידיו בגן עדן, ואם כן לא יתכן שלא התחזקו לפחות חלק בני האדם מהכהן הגדול, ואפילו שאולי חלק לא התחזקו ממנו בכל זאת טעם הגמרא עדיין שייך שלא יתכן שתלמידיו אפילו חלקם יהיו בגן עדן והוא בגיהנום??

וַתְּהֵרָ לִיבְנוֹ – וִיקְרָא

ממנו א. להקפיד מאוד על תקנת חז"ל ורבני הדור למרות שרבני הדור הם חבריך, וכל שכן אם אדם פשוט אתה, וכן להמחיש את האמונה התמימה בביאת המשיח בכל יום שיבוא עד כדי כתיבת חובות בפנקס על קורבנות שעליך להביא לבית המקדש שיבנה תכף ומיד אם יעלה רצון בעיני ה'.

להטות אמר כמה גדולים דברי חכמים שהיו אומרים לא יקרא לאור הנר, רבי נתן אומר קרא והטה וכתב על פנקסו אני ישמעאל בן אלישע קריתי והטיתי נר בשבת לכשיבנה בית המקדש **אביא חטאת שמנה**, ואולי התנא הקדוש רבי ישמעאל נכשל בכך שטעה והלך נגד דעת חז"ל ונכשל בהטיית הנר, זה בכדי שבני אדם ילמדו

נפש אחת תחטא בשגגה בעשותה אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה ואשם:

לפי זה נפלאים דברי המדרש ויקרא רבה פרשה ד' פסגה ג' על הפסוק במשלי יט' "גם בלא דעת נפש לא טוב", אמר **רבינא בר אבינא** משל לאורח שהי' רגיל לבא עם הנץ החמה (הכוונה לדם נידה), ושכח ושימש מיטתו קודם הנץ החמה הוא נחשב "בלא ידע בלא טוב" דהיינו שהוא לא בסדר ולא טוב ששכח ולא הקפיד לשמור ולהתרחק עונה אחת (לילה או יום) קודם וסותה כתקנת חכמים, ואלו כשידע שאשתו בעונת וסותה ובכל זאת שימש על אחת כמה וכמה שזה לא טוב, ולא עוד אלא שעליו נאמר "ואץ ברגלים חוטא".

ר' יצחק בר שמואל בר מרתא ביאר הפסוק בשם רב: משל לאחד שהיו לפניו שתי חנויות אחת מוכרת בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבילה **ושכח ולקח מזו שמוכרת בשר נבילה**, עליו נכתב "בלא ידע בלא טוב".

ר' יוחנן הסביר את הפסוק לעניין איסור שבת, היו לפניו שני שבילים אחד נקי ממכשולים אבל הדרך ארוכה (כך ראייתו – במפרש על המדרש), ודרך נוספת קצרה אבל מלאה בקוצים וחצץ, ושכח והלך בזה שהיה מלא קוצים וחצץ, עליו נכתב "בלא ידע בלא טוב" – וכתב הרד"ל שזה לפי השיטה בירושלמי שאסור ללכת בשבת על קוצים וכדו', על אחת כמה וכמה אם ידע שהדרך מלאה בקוצים והלך בה במהירות ולא נזהר ואץ ברגלים – חוטא.

ואבן מוסבר כאן מה אשמת השוגג, שלכאורה לפי רבינא הטענה נגדו שלא עשה הרחקה של עונה כתקנת חכמים להקדים את האיסור עוד קודם בא זמן האיסור הגמור מן התורה, ולפי רבי יצחק הטענה נגדו שהיה לו לעשות סימן איפה לקנות בשר ואיפה לא לקנות, כך שלא ישכח ולא יתבלבל, כמו שמבדילים בצורת בורקס חלבי שעושים אותו משולש לבין פרווה שהוא מרובע או מלבן.

ואילו רבי יוחנן טוען שאפילו כשהאיסור הוא אך ורק יום א' מכל השבוע – שבת, בכל זאת יש דרישה עליו לא לשכוח בשבת על ידי שיחשוב קודם, או מלבושי השבת אמורים להזכיר לו שגם אם השבוע הוא הלך בדרך הקוצית והמלאה בשברי אבנים, בכל זאת בשבת שיש עליו בדרך כלל מלבושי כבוד, מצב זה של לבוש שבת אמור להזכיר לאדם שהיום שונה הוא.

כמו שבילל שבת באמצע השינה או בבוקר יום שבת אדם שהחיל עליו את קדושת שבת כראוי מעוד יום, אזי גם כשהוא מטושטש באמצע השינה או מיד בקומו עדיין אימת קדושת שבת בעצמותיו, ואפילו בליל יום כיפור – לילה יחיד בשנה אדם בוגר לא שוכח ושותה מתוך שינה וכו'.

ובדרך אחרת יתכן, שכח ונכנס בקצרה עם הקוצים, הכוונה שאכן ידע שהיא דרך קצרה עם קוצים, אבל שכח שיש איסור שבת לעבור בדרך קוצית, ולמה שכח, כי התפתה לחשוב שעושה מצווה בכך שהוא מקצר את הליכתו בשבת ומפחית ממנו טרחה בשבת.

במשנה נדרים פרק ג' כתוב **שנדר שוגג פטור**, ומסביר הרע"ב: נדר שאינו אוכל לך ואינו שותה, ושכח ואכל ושתה פטור, כי בשעה שהנדר חל זה בשעת האכילה והשתיה, ובזמן שחל הנדר שכח את הנדר, לכן מותר ופטור,

כפי שנדרש בגמרא **שבועות כ' ע"א** שכתוב ויקרא ה' "האדם בשבועה", שצריך שיהיה "אדם" בשעה שהשבועה חלה עליו, כלומר שיהיה זכור מן השבועה – **זוכר את השבועה**, והוא הדין בנדר:

ונעצם כתוב כאן יסוד עצום, **שאדם ששכח חסר בו גדר "אדם"**, וכביכול **בזמן השכחה הוא לא בן אדם**, וזה מבהיל שעד כדי כך הגדר הזה **משפיע הלכה למעשה**, שאינו עובר על השבועה ועל הנדר החמורים מאוד, ושעונשם רע ומר, בכל זאת הוא פטור, כי נחשב כאילו הוא אינו "אדם", ולא עליו התורה דיברה.

ופלא עצום יש כאן שהרי אם שוגג – ששכח אינו בגדר אדם, מדוע אם כן יש חיוב להקריב קורבן חטאת על שגג ושכח ועשה עבירה בטעות - בשוגג, הרי כשחטא הרי אינו בגדר אדם, ומדוע הוא נענש על כך?? וכמו כן מדוע אדם מועד לעולם שמשלם מיידיית נזק שלם כשהזיק חבירו גם כשהוא שוגג??

ונראה לתרץ שהטענה **בן אדם ששגג ושכח**, זה לא על זמן השכחה או השגגה, אלא **על הזמן שקדם לזה**, שלא נקט בשמירה הגונה שלא להיכשל חלילה בשכחה טעות ושוגג, שהיה לו לשמור מרחק כפי שחז"ל עשו סייג וגדר הרחקה למצוות התורה כדי להרחיק את האדם מן העבירה.

אז כפי שהקב"ה אמר לקין במוסר הראשון שהקב"ה נתן בעולם, **נכון ייצר לב האדם רע מנעוריו**, וקשה הוא היצר כי בלי עזרת הקב"ה אי אפשר לנצחו, אבל מה הקב"ה דורש, לסגור את כל הפתחים – כי "לפתח חטאת רובץ", נכון לא תמיד כשיש חטא זמין לאדם מיד האדם חוטא, אלא לפעמים היצר אומר לו אדרבא אתה גיבור שמראה בעלות על עצמך ולמרות שיש לך אפשרות לחטוא אתה מתגבר, עד כדי כך שאתה אפילו לא מתגרה לחטוא, אבל היצר צוחק על האדם, כי בכך הוא טווה רשת סביב האדם, וביום בהיר אפילו מתוך 1000 ימים קדושים, יבוא היצר ויתגרה באדם דרך הפתח הפתוח ובגלל הדלת הפתוחה האדם יכשל ויפול, ומנפילה זו יקשה עליו לחזור ולקום, או שוב להחזיק 1000 יום בלי נפילה.

ואולי רק **כלפי נדרים ושבועות שהאיסור חל בדיבור**, והיות ובדיבור מוגדר ההבדל בין אדם לבהמה וחיה, כפי שכתוב "ויפח באפו נשמת חיים, ויהי האדם לנפש חיה" ומפרש בתרגום **רוח ממללא** – **כוח הדיבור**, לכן יתכן שרק בנדרים ושבועות שכוחם בדיבור ככתוב "אשר יבטא האדם בשבועה", לכן שם גזרה התורה שבלי מהות האדם וגדלותו בעת חלות הנדר או השבועה לא יחול הנדר והשבועה ולכן פטור ומותר כששכח.

וַתְּהִי לַיָּמִים – וַיִּקְרָא

מוסיף רב יוחנן גם כאשר אתה טועה ונכנסת לשדה קוצים, למרות שזה לא טוב, עדיין עלייך החובה לצעוד לאט ובעדינות בכדי לא להיפצע ולא להינזק חלילה, כי גם כאשר אדם טעה ונפל בעבירה תמיד עליו להילחם לצמצם את העבירה למינימום, כפי שמצאנו אצל אישה סוטה, וכפי שהרחבתי בעניין בפרשת נשא.

אלא עליו לזכור מה שאמר ושר בקבלת שבת "סוף מעשה במחשבה תחילה", שיתבונן בהלכה בלי נגיעות, לפני שמטעה את עצמו כאילו הוא פועל לשם שמים, ויגלה שחז"ל העדיפו דרך ארוכה ונקיה מאשר דרך קצרה אבל פוצעת ומכאיבה וקורעת בגדי שבת.

הסבר אחרון במדרש "גם בלא דעת" אלו שגגות, "ואף ברגלים חוטא" אלו הזדונות, תדע שלמרות שזה שוגג התורה מחשיבה אותה לחטאת נפש "כי תחטא בשגגה": והכוונה ששוגג נחשב כמזיד, כי זה יוצר פתח למזיד, שהמזיד כבר לא מפחיד אותו, וכך מסבירים את המושג "שבגלעד נפישו רוצחים" שיש שם הרבה ערי מקלט לרוצחים בשגגה שמתוך שיש שם הרבה רוצחים במזיד סימן שקודם היה הרבה שרצחו בשוגג, וכך בגלעד נפתחו שערי רציחה במזיד מתוך שהיה זה זול בעיניהם.

ויקרא א' קטנה

האותיות, זה דווקא מבליט ומדגיש את המילה של ויקרא, יותר שמים לב למילה הזאת!! ועל זה נאמר "לענויים יתן חן".

משה רבינו היה עניו, לכן הוא הקטין את האות א' של המילה ויקרא, שלא יחשיבהו שה' קרא לו!!! אבל בעצם דווקא הא' הקטנה ששונה היא וחריגה היא משאר

ויקרא - עוצמת משה רבינו

ועל פי הסבר זה, נראה עוד, שהרי עם ישראל שמעו קול ה', ואם כן איך בכל זאת חטאו בעגל, הרי יראתו היה על פניהם שלא יחטאו?? אלא היות ומשה גם נשא בנפרד את כל היראת שמים של כלל עם ישראל, לכן בו התקיים תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו.

כתוב במדרש רבה שנתבונן בגדלות משה רבינו, שמשה לבדו שמע קול ה' בהר סיני ונשאר חי ועומד, ואילו עם ישראל בשומעם קול ה' מיד פרחו נשמתם, וטוען המדרש שדרך כלל **משא שמתחלק להרבה אנשים קל יותר ממשא שכולו נופל על אדם אחד**, ובכל זאת משה הצליח לשמוע לבדו קול ה'!!

ואולי זה עניין המסווה ששם משה שעם ישראל אחרי חטא העגל לא יכלו לראות פניו הקדושות המלאות ביראת שמים עצומה, ואולי גם כל אחד הכיר או הרגיש את חלק היראה שאבד ממנו ונשאר העתק ממנו אצל משה רבינו.

ולכאורה לא מובן הדמיון, שהרי לכאורה קול ה' אינו כמשא שמתחלק על הכלל, אלא כל אחד שמע בנפרד את קל ה' כפי כוחו, כפי שכתוב במדרש בפרשת יתרו??

ודוגמא לרעיון זה הוא, **מירושלמי פאה פ"ב ה"ד** שמשה רבינו קיבל כל מה שתלמיד ויתיק עתיד לחדש, ובכל זאת כל תלמיד ותיק שחידש חידושים בתורה, החידוש מתייחס לו למרות שמשה כבר ידע חידוש זה קודם.

ויתכן, שקול ה' הגורם יראת ה', ככתוב "בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו", ואם כן בקול ה' הייתה מטרה שכל עם ישראל יקבלו יראת שמים שכל עם ישראל לא יחטאו, וזה אכן משא כבד "יראת שמים שכל עם ישראל לא יחטאו",

ועפ"ז? מתורצת קושייתו של תלמידי היקר והעילוי **יעקב בולג ני"ו מכיתה ח' תורת אמת ב"ב**, מדוע גם שבט לוי שלא חטאו הורידו את עדיים שקיבלו בהר סיני?? ומדוע גם הם לא הצליחו להסתכל בפני משה, הרי לא חטאו?? ועליהם לא שייך לכתוב "ראו מה עבירה עושה"??

ובכל זאת משה כבר במתן תורה בשמעו קול ה' קיבל בכוחו את משא היראת שמים של כלל עם ישראל, שהרי משה שקול כנגד כל עם ישראל – רש"י שמות יח', ובכל זאת עמד ולא מת למרות עוצמת הקדושה והיראה העצומה.

והתשובה לכך, שעם ישראל על ידי שמיעת קול ה' קיבלו יחד יראת שמים עצומה כללית שחלה על פני כלל עם ישראל כולו, שכולם לא יחטאו, אבל ברגע שחלק חטאו נפל המשא הכללי של היראת שמים העצומה שחלה על פני כולם, ולכן גם שבט לוי הפסידו את עדיים, וגם הם לא יכלו להסתכל בפני משה שבערו ביראת שמים, מחמת שחסר מהם מעלה זו בגלל הכלל.

ואולי זה כוונת הגמרא **ברכות לג'** שמשה רבינו אמר "ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה אותי", ומקשה הגמרא וכי יראת שמים זה דבר שמה בכך?? הרי קשה מאוד להגיע ליראת שמים?? ומתרצת הגמרא אכן כלפי משה זה דבר קל.

והעניין שהמדרש מביא עניין זה כאן מה שנוגע לפרשת יתרו – מתן תורה, נראה שהמדרש רוצה לגלות לנו מאיפה קיבל משה את כוחו העצום, והוא באלף הקטנה, שמשה רבינו היה עניו מכל האדם, שלמרות שנבחר ע"י ה' כשלוחו וה' קרא לדבר עמו, בכל זאת נשאר בענוותו, לכן זכה משה ליראת שמים מופלגת בלי למות, ובפרשת הקרבנות עיקרו הוא התבטלות לה', כפי שנראה בפרשת צו בס"ד.

ולכאורה קשה, וכי משה לא ידע שקיים פער עצום בינו לבין עם ישראל, הרי משה רבינו נשא בכוחו את כל היראת שמים של כלל עם ישראל, ואילו כל עם ישראל יחד לא הצליחו לעמוד בחיים מכובד משא היראת שמים וכנ"ל??

אלא היות ומשה נשא את כל היראת שמים של כלל עם ישראל יחד, לכן טוען משה שכל יהודי בנפרד יכול להצליח בקלות ביראת שמים הפרטית שלו מתוך כלל עם ישראל.

מנהיגות כמלך מצד אחד, וענווה עצומה מצד שני

שנה שלא תשרה שכינה במשכן שבנה בן עמרם, וכשהגיע א' ניסן התנשא משה עליהם וצחק עליהם עד שיתקיים

בפרשת פקודי הבאתי מדרש שמשה רבינו בהקמת המשכן היה כמלך, בגלל שצחק על הליצנים שטענו חצי

וַתְּהֵרָ לִיבְנוֹ – וִיקְרָא

אהרן או 70 זקנים, א"ל הקב"ה עד מתי את משפיל עצמך אין השעה מצפה אלא לך, תדע לך שהוא כן שמכולן לא קרא הדיבור אלא למשה "ויקרא אל משה".

כי משה כשצחק והתנשא על הליצנים לא לכבודו עשה כן אלא לאחדות כל עם ישראל בעת השראת השכינה וכפי שכתבתי בפרשת פקודי שיהיה כמו בעת בואם להר סיני לקבלת התורה כאיש אחד בלב אחד.

תאלמנה שפתי שקר, והכניעם שהליצנים בעצמם הביאו את המשכן למשה, ועזרו לו להקים את המשכן.

ולמרות התגלות מנהיגות משה המושלמת בעת הקמת המשכן, והתנשאותו על הליצנים בכל זאת מיד, כתוב **במדרש א' ה' שמיד אחר הקמת האהל מועד עמד משה מן הצד**, ומפרשים, שחשב אולי עכשיו יתחיל תפקידם של

מאהל מועד לאמר

רש"י - יכול מכל הבית ת"ל "מעל הכפורת", יכול מעל הכפורת כולה ת"ל "מבין שני הכרובים", רק הקול המשיך ונפסק בסוף אהל מועד, אבל לכאורה קשה שהרי משה רבינו שמע קול ה' כשעמד מחוץ לאהל מועד: **ואומנם** ע"פ המדרש שהבאתי בפרשת פקודי שמשה עשה אוהל מועד קטן בתוך קודש הקדשים שכיסה את הכרובים, א"כ זה עונה על סתירת הפסוקים, שאכן הקול יצא מעל הכפורת מבין 2 הכרובים, שזה גם מתוך האהל מועד הקטן, ואכן כל ה3 מקומות נמצאים במקום אחד, ולפי"ז הקול יצא החוצה למשה רבינו בלבד שעמד מחוץ המשכן.

ולא ידע ונשא עונו

עבירה, שאם התורה מקפידה ומענישה גם על ספק, סימן שאסור לזלזל בספק,

וממילא הנזהר מספק עבירה למרות שהיצר מפתה שלא בטוח שיש כאן איסור ועבירה, שכרו הרבה מאוד יותר מנזהר מעבירה וודאית שאין בה ספק, ובפרט מעבירה חמורה ומפורסמת בחומרתה.

ולפי זה מובנים דברי רבי יוסי שזה כיוון קצת שונה מדברי רבי עקיבא, וכביכול **בא להוסיף על דברי רבי עקיבא**, שכתב "הנזהר מן הפיגול ומן הנוטר והמתענה ביוכ"פ" שבוודאי יזכה לטובה לדורי דורות, ומדוע הביא רבי יוסי הגלילי דוגמאות אלו דווקא (אכן לאח"כ מצאתי בכלי יקר שגם עמד ע"ז).

ונראה שכל אלו אדם קל לו להישמר ולקיים, כי פיגול ונוטר למה שיהיה לו תאוה לפגל ולמה יהיה לו תאוה לאכול נותר, ולהתענות ביוכ"פ זה קל, כי כלל עם ישראל מקיימים צום יוכ"פ אפילו הרחוקים מהדת, בכל זאת שומרים את צום יוכ"פ, וטוען רבי יוסי שאפילו על מצוות שקל לקיימם מקבלים שכר עצום עד סוף הדורות.

ולפי זה רבי עקיבא מוסיף על דברי רבי יוסי הגלילי, ואומר הרי הוא כתוב "על פי שנים עדים או שלשה" אם מתקיימת עדות בשנים למה פרט לך הכתוב שלשה? אלא להביא השלישי להחמיר עליו לעשות דינו כיוצא באלו, וטוען רבי עקיבא: אם התורה מענישה את הנטפל לעוברי עבירה למרות שהוא מיותר כביכול, על אחת כמה וכמה שישלם שכר לנטפלים לעושי מצוה כעושי מצוה, למרות שכביכול המצווה התקיימה בלעדיהם והם מיותרים.

והרעיון של רבי עקיבא, שעלינו לדעת שאם הקב"ה המלא אהבה ורחמים עלינו וכל חפצו להטיב עמנו, נאלץ לצערו הרב להעניש אותנו בכדי ליישר אותנו לטוב הגדול, עלינו להבין כמה הוא מתלהב ושמח שהוא לא נזקק להעניש אותנו, אלא אנחנו עושים את רצונו בשמחה ובהתלהבות מתוך אהבת ה', עד כמה הקב"ה יתלהב להחזיר לנו אהבה עצומה ומלא ברכה וטובה עד בלי די.

ודרך אגב, רצוני להגיד שבדוק ומנוסה, שאם בסיום הפסקה של תלמידים בחצר למשל, האחראי יצעק לתלמידים לעלות, זה לא כל כך יעבוד, אבל אם יבוא בחיובי ויגיד "מי עולה ראשון", או מי פתח ראשון את הספר בשיעור, פתאום כולם מזדרזים להקשיב.

וכמו כן רבי עקיבא לימד אותנו לראות את הטוב גם כשקשה, כשראה את חבריו התנאים בוכים כשראו שועלים יוצאים בחורבות בית המקדש, הוא צחק כי טען הנה נבואה אחת התקיימה, ממילא הנבואות הבאות הטובות גם יתקיימו.

הפסוק מדבר על אדם שמביא קורבן אשם תלוי, כי אכל חתיכה מתוך 2 חתיכות שאחת מהם נבילה והשניה כשירה, ולא ידוע מה אכל, ומחמת הספק מביא "קרבן אשם תלוי", אומנם כאשר יתברר לו שאכן אכל נבילה בוודאות עליו להביא קורבן חטאת, כי קרבן האשם כיפר לו רק על הספק ולא על הוודאי – **רש"י**.

והנה בספרא ויקרא דיבורא דחטאת פרשתא יב, כתוב: **ר' יוסי הגלילי אומר**: אם התורה מענישה מי שאינו יודע על אחת כמה וכמה שיענש מי שחטא בידיעה, **ואילו ר' עקיבא טוען להיפך**: אם כך ענש הכתוב למי שבא לידו ספק עבירה על אחת כמה וכמה שישלם שכר לעושה מצוה:

ורבי יוסי ממשיך בדרכו של רבי עקיבא אם רצונך לידע מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבוא צא ולמד מאדם הקדמוני שלא נצטווה אלא מצוה אחת בלא תעשה, ועבר עליה! ראה כמה מיתנות נקנסו לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף דורותיו.

ממשיך המדרש וכי אי זו מידה מרובה מידת הטובה או מידת פורענות הוי אומר מידת הטובה. אם מידת פורענות מועטת הרי כמה מיתנות נקנסו לו ולדורות ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. "הנזהר מן הפיגול ומן הנוטר והמתענה ביוה"כ" על אחת כמה וכמה שמזכה לו ולדורות ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות:

ואולי טמון בכונת רבי עקיבא, מלבד שעלינו להתפעל מגודל השכר שנקבל על קיום המצוות, יתכן שטמון כאן יותר, שעלינו להתרחק מספק עבירה לא בגלל העונש, אלא מעוצמת השכר והמצווה שיש לפורש מספק

הנזהר מפיגול ונוטר והמתענה ביוה"כ, בוודאי שמזכה לו ועד סוף כל הדורות - המשיך

וטהר ליבנו – ויקרא

המצוות לכל יוצאי חלציו עד סוף כל הדורות, מלבד זה כאשר בן מקיים מצוות כאביו הרי שזוכה לשכר כפול גם מצד עצמו וגם מצד אביו.

ואולי זה כמו המתפלל בציבור בלי כוונה בזכות הציבור עולה לו תפילה כתפילה בכוונה, כך קיום מצווה שלא בחשק והתלהבות כראוי עדיין בזכות אבות יזכה שיזכה בשכר המצווה

מזן ראש הישיבה זצ"ל הקשה, הרי אם הדורות עושים מצוות יש להם ממילא זכות עצמם, ואם אינם מקיימים מצוות מה יעזור הזכות של אבות אבותיהם?

ואולי הזכות היא שכל מצווה שאדם מקיים הוא משריש כוח לקיום המצוות ביוצאי חלציו עד סוף כל הדורות, כפי שכתוב על אברהם אבינו **"כי ידעתי שיצווה את בניו אחריו ושמרו דרך ה'"** שאברהם חינך ונתן את הכלים והשריש כוח לקיום

נמנע מאכילת נבילות

אך מלשון המדרש כאן שהביא רש"י, **"היושב לו מן הנבלות"** והנה לכאורה לא מובן מה כוונתו **"יושב"**, **ואולי** הכוונה שיש לו ניסיון והוא מקיים בעצמו שב ואל תעשה.

הקשה מרן ראש הישיבה זצ"ל שהרי בגמרא קידושין לט' כתוב שרק אם באת עבירה לידו ונמנע מלעבור על העבירה למרות הניסיון, אז נחשב למצווה ומקבל שכר על מה שנמנע?

עבודת הכוהנים באכילת הקדשים – ובתיקון עם ישראל

קרוב תודה או שלמים שמודה לה' על חסדו, והכהן אמור לאכול בהתרגשות קדושה עצומה.

ומתוך זה יבער בקרבו לתקן את הדור שלא יחטאו שלא יזדקקו להביא קורבן חטאת, ולזכות ללמד את עם הקודש אהבת ה' טהורה שיוודו לה' על כל חסדיו, ושיתחברו לה' באהבה עצומה.

בנביא הושע פ"ד, מובא שלכוהנים יש חובה ללמד תורה את עם ישראל.

וביאור העניין, כי כהן מכפר באכילת הקדשים, ובוודאי לא יאכל לכפר באכילת של בשר תאוה אלא בקדושה, ויותר מכך הכהן אוכל וליבו כואב על היהודי שחטא והקריב קרבן, או לבו אש אהבה על היהודי שהקריב

אשר שגג והוא לא ידע

ונראה לתרץ ע"פ התרגום יונתן בפרשת עגלה ערופה שלאחר עשיית עגלה ערופה **שיירת תולעים יוצאת מהעגלה עד לרוצח** וכך מתברר מי הרוצח והורגים אותו, ויש לשאול אם כבר יש מעשה ניסים, **למה הקב"ה לא גילה בנס מי הרוצח עוד קודם עשיית העגלה ערופה**, למה להטריח את ביי"ד הגדול שירדו לנחל, אלא הקב"ה אוהב את הכפרה שעושים עוד קודם שיש וודאות מי חטא, **כי גם כפרה זמנית אהוב להקב"ה.**

כתב רש"י, אבל אם ידע לאחר זמן לא נתכפר לו באשם זה עד שיביא חטאת, הא למה זה דומה לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג הרי זה יהרג: **ומקשה מרן רה"י זצ"ל** וכי מה הדמיון שהביא רש"י בין אשם תלוי שמביא חטא בסוף למרות שאשם כיפר תחילה, לעגלה ערופה שאם נמצא הרוצח הורגים אותו למרות שכבר נתכפר – לאחר שעשו עגלה ערופה, הרי בעגלה התכפר לציבור ולא לרוצח?

יקריב אותו לרצונו

לשפע, ומי בציבור לא רוצה שפע?!! כמו בחטאת שאין כופין כי מי לא רוצה כפרה?

ונראה לחדש על פי שאלה קשה לפי דברי הרמב"ם, שכתב שעובדי זרה לא שמו מלח כלל בקרבנותיהם.

ופלא איך יתכן דבר זה וכי הם לא חושבים בשכל הישר שמלח נצרך לשבח את המאכל שיהיה אכיל ומשובח ואם כבר הם מקריבים קורבנות מדוע שלא יקריבו אותו באופן משובח, הרי אפילו להבדיל לקרבנות המקריבים לה' חייבים לשים מלח בכדי שהמאכל לא יהיה בזוי, ואיך עובדי עבודה זרה לא חשבו על הגיון פשוט שכזה??

אלא ה' יתברך כרת ברית למלח שנתן החלטה לעובדי עבודה זרה שלא ישתמשו במלח בקרבנותיהם, כי ה' חפץ שנקריב לו קרבן מכובד כראוי לשמו הקדוש ולא תפל בשונה מהקרבת הקרבנות לעבודה זרה.

ואכן הקב"ה מסובב הסיבות יכול להשתלט על החלטות בני האדם כרצונו למרות שנתן בחירה ביד האדם, כי יש יוצאי דופן כשם שאמרו קשים זיווגן ופרנסתו של אדם כקריעת ים סוף, והוכחנו בפרשת בשלח שהכוונה שהקב"ה כשם שהשתלט על החלטות פרעה ועבדיו והחליט עבורם שיכנסו לים סוף בלי היגיון כך הקב"ה מחליט עבורנו בשידוכים ובפרנסה.

המנחת חינוך שב' טו' הביא **תורת כהנים**: והניף את העומר וגוי' **"לרצונכם"**, גזה"כ **שאינו כופין את הציבור בעל כרחם** – אלא רצון גמור. ותמה **המנ"ח** שהרי בכל קרבנות צבור כשיש יכולת כופין כמו כל מצות עשה, ולמרות שכתוב בקורבן **"לרצונו"** בכל זאת דורשים **"יקריב אותו"** בע"כ, שכופין **"עוד שיאמר רוצה אני"**, והביא **שבזית רענן** עמד בזה, וכתב אף שעל תמידין ומוספין כופין, מ"מ כיון **שעומר מתיר חדש לא יתשלול**, כמו חטאת שלא כופים כי היא לכפרה,

והקשה המנ"ח שהרי עומר מתיר רק שעה מועטת, שלאחר היום יהיה מותר חדש גם בלי הקרבת העומר?!! אומנם **לקמן [במצוה ש"ג אות ג']** כתב שיתכן שבלי הקרבת העומר נשאר האיסור לעולם.

ונראה לתרץ, שהיות ושורש איסור חדש והקרבת העומר להתירו הוא, היות ועיקר חיות מזון האדם הוא בתבואה, ושעורה מבכרת קודם לכל התבואות, **לכן כהכרת הטוב** מתוך בחינה שה' הוא הזן לכל, **לתת ראשית לה'**, ומתוך זה **יזכה האדם שה' יטיב עמו**, וא"כ מובן מדוע **בחדש אין כופין את הציבור**, כי צריך רצון גמור, בכדי לזכות לשפע ברכה, כי עד כמה שהוא יכיר טובה מעצמו כך יזכה

וַתְּהִי לִיבְנוֹ – וִיקְרָא

ונפש כי תחטא

על כל פנים התקשתי מאוד וכי עם ישראל התכוון לפתות את ה' ולא התכוונו באמת ובתמים כשאמרו נעשה ונשמע, הרי כל חיי התפעלותי מדברי הגמרא אמר רבי אלעזר: בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה מי גילה רז זה לבני, רז שמלאכי השרת משתמשים בו" ככתוב "ברכו ה' מלאכיו, גיבורי כח, עושי דברו" (שבת פ"ח).

ולאחר מחשבה יתכן שהיות וכל עם ישראל היו במעמד הר סיני, כאיש אחד בלב אחד, אזי גם כל הנשמות העתידיים להיות בעתיד במשך כל ההיסטוריה גם הם אמרו כביכול "נעשה ונשמע", ובעצם זה רמוז בדברי המדרש, ממה שכתוב "נפש" למדו שזה על נפשות עם ישראל שכולם היו בהר סיני (וזכור לי שכך ראיתי באחד ממפרשי המדרש, ובעצם רש"י דרש בדרך זו בתחילת הפרשה שכתב רש"י, למה נאמר "אדם" שיהיה כתוב "איש" כדרך שכתוב בכל התורה ע"פ רוב).

וכמו שכתבתי במגילת אסתר "קיימו וקיבלו (את הפורים) וכל הנלווים" – וכתב רש"י גרים שיתגיירו בעתיד, וצריך עיון וכי מה העניין להזכיר גרים שעדיין לא התגיירו בקיום מגילת אסתר?

שאולי זה רמז למתן תורה שהתחדש בפורים, שקיבלו מתוך שמחה ואהבה, ומתן תורה כל נשמות ישראל וכל הגרים שעתידיים להתגייר כולם כל הנשמות הללו היו במעמד מתן תורה, כך גם בקיימו וקבלו היהודים בימי מרדכי ואסתר, כלל בזה כל נשמות עם ישראל וכל הגרים העתידיים.

ולפי זה עם ישראל שהיו חיים באותו זמן באמת אמרו בלב שלם בלי פיתוי חלילה אלא אמירה מושלמת כמלאכי השרת החיים בעולם שכולו אמת "נעשה ונשמע", אומנם היות ובכלל האמירה ישנם גם נפשות בעם ישראל במשך הדורות שחלקם עזבו את הדת וחלקן אפילו המירו דתם, הם אלו שפיתו בלשונם, ואולי בהשפעתם כמו השפעת הערב רב, וכל שכן בהשפעת הערבות הדדית נגרם חטא העגל, וממילא נחשב לכלל ישראל כפיתוי מה שאמרו "נעשה ונשמע".

והפתיעני תלמידי הצעיר אבני אריאל צורי נ"ו מכיתה ב' בית ספר "שובו ראשון לציון, שטען שלכן על עונש חטא העגל כתוב "וביום פקדי ופקדתי", שהעונש יתחלק במשך הדורות הבאים, ולכאורה מדוע שהדורות הבאים יקבלו עונש על חטא אבותם, אלא כי גם הדורות הבאים היו שותפים לפיתוי של נעשה ונשמע בכך שגרמו לחטא העגל וכאמור.

להחשיב מתנת עני

מצאנו חשיבות והתעכבות מיוחדת דווקא לקורבן זול שבדרך כלל עניים מביאים אותם שאותם מולחים על גבי המזבח, ואילו אבירי בהמה נמלחו על גבי הכבש.

ברית כרותה למלח

במים ממש ולא במלח היוצא מהמים, ואז זה במקום מלח זה צוקר/סוכר מתיקות התורה, שמועיל למליחה כשאין מלח כמובא במנחת חינוך במצוה קיחי יב' בשם המהר"ם חאגיז, כי סוכר ממין מלח. או שבזמננו הברית מתקיימת במלח שעל שולחן האוכל שנמשל למזבח כפי שתי החברותא הרב אלדר נתנזון ע"פ תוס' בברכות.

לאיתי מדרש רבה ו' א' ונפלאתי מאוד מדבריו וכאב לי מאוד, וברוך ה' יתכן שהגירסא דינקותא לא השתנתה ומתיקותה עדיין תהיה חקוקה בליבי ואפילו נוספה עוד מתיקות אמן.

שכתוב במדרש על הפסוק "ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד ונשא עונו", מסביר המדרש ש"עד" זה עם ישראל שהעידו להקב"ה על אהבתם לה' ולתורתו שאמרו "נעשה ונשמע".

וזוה כדברי הכתוב משלי כד "אל תהי עד חנם ברעך", אל תהי עד חנם אלו ישראל שנאמר (ישעיה מג) ואתם עדי נאום ה' ואני קל"י, ברעך זה ה' שנאמר (משלי כז) "רעך ורע אביך אל תעזוב" (ושם כד) "והפיתית בשפתיך" שפיתיתם אותו בסיני ואמרתם (שמות כד) "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" ובסוף מ' יום ממתן תורה אמרתם לעגל (שם לב) "אלה אלהיך ישראל".

ובעצם טוען המדרש ובכך הסביר המדרש את הפסוק הנ"ל, שכבר במתן תורה לא היה עדות מושלמת של נעשה ונשמע, אלא זה נשפע כפיתוי ולבם בל עמם.

וממשיך המדרש, א"ר אחא כאן בפסוק בפרשתנו רוח הקדש מלמדת סניגוריא על עם ישראל, שמצד אחד היא אומרת לישראל אל תהי עד חנם ברעך, אומנם מצד שני היא מבקשת מה' לא לנקום בעם ישראל על אי קיום ההבטחה, ועל בקשה זו מה' כתוב אם לא יגיד ונשא עונו,

וכדברי רב יצחק שדרש על היהודים (הושע ו) "והמה כאדם עברו ברית", אבל על הקב"ה כתוב (שם יא) "כי אל אנכי ולא איש".

מביא המדרש משל לראובן שידע עדות לטובת שמעון ביקש ראובן משמעון תעיד לטובתי ושמעון הסכים, ועל סמך הסכמת שמעון ראובן תבע בבית הדין, וכשנכנס לדין חזר בו שמעון ולא העיד.

ואמרה לו רוח הקדש "והפיתית בשפתיך", מאחר שפיתית בשפתיך והכנסת אותו לדין חזרת בך, למחרת שמעון היה צריך שראובן יעיד לטובתו, לראובן, "אל תאמר כאשר עשה לי כן אעשה לו איש כפעלו", כי כבר נתנה תורה כלל "והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד ונשא עונו".

דהיינו דרך המשל המרומז בספר הושע שם, דרך זה מתבאר הנמשל בפסוקים שבפרשתנו, שהקב"ה לא ינקום בנו להפר בריתו עמנו, כי יש משל וכלל שחייבים להעיד ולא לנקום ולא להעיד כדברי המשל.

כתב החינוך מצוה קיח' שב 3 מקומות היו נותנים המלח, בלשכת המלח – עורות, ועל גבי הכבש - אברים, ובראשו של מזבח - הקומץ והלבונה והמנחות הנשרפות ועולת העוף. ובעצם

ברש"י בטעם מצוות מלח, כתב שהברית כרותה מ6 ימי בראשית שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח, ונשאלת השאלה היום בזמננו וכל 2000 שנות הגלות שאין לנו מזבח וקורבנות, איך מתקיים הברית למים התחתונים? והתשובה שהברית מתקיימת ע"י לומדי התורה שנמשלה למים. ואז הברית מתקיימת

וטהר ליבנו – ויקרא

ויקרא אל משה – במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד

בדיבור ותפילה, לכן במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד,

שאם לפני חטא העגל משה רבינו נכנס בתוך הענן בהר סיני שנעשה לו כמין שביל, אבל במשכן שמסמל את החזרה בתשובה של עם ישראל, אזי כביכול התקדש יותר ממצבם לפני החטא, שבמצבם לפני החטא משה רבינו הצדיק הגמור יכול היה להיכנס בתוך הענן וכבוד ה' שהיה על הר סיני, אבל לאחר חטא העגל וחזרתם בתשובה לא הייתה אפשרות למשה לקבל שביל להיכנס בענן, רק שיתפנה ויסתלק הענן ורק אז הוא יכול משה להיכנס, כי חזרתם בתשובה הייתה עצומה יותר מלפני החטא!!

ואולי זה בחינת ענוות משה שכתוב ויקרא עם א' קטנה, שמה רבינו בכוח תפילתו ורצונו לשמח את עם ישראל, הוא גרם שקדושת המשכן תגבר על קדושת הר סיני במתן תורה, למען לעודד את עם ישראל שתשובתם התקבלה בשלימות ובאהבה רבה עוד יותר מקודם שחטאו.

כי באמת מצאנו שיש ערך עליון לצדיק גמור שמעולם לא חטא, שהוא יותר ממעלת בעל תשובה שטעם טעמו של חטא, ומצד שני מצאנו מעלות בבעל תשובה שטעם טעמו של חטא ובכל זאת הצליח להתנתק ולחזור בתשובה, וכפי שנראה במאמר הבא שזה מרומז במלחמת שור הבר והליוויתן לעתיד לבוא.

אדם כי יקריב מכם כמו אדם וסוד קרב שור הבר והליוויתן

כתב רש"י "אדם" - למה נאמר מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו אף אתם לא תקריבו מן הגזל:

שבתות ימי' עד שנעשה גופו כמין כברה ולדעת האר"י במשך 130 שנה עד שעלו זרדים על גופו – האר"י ליקוטים בראשית סימן ג'. ואם כן יתכן שמיד לאחר החטא הקנה הכל לבניו, וכפי שמצאנו שהכל היה שלהם בתחילת חייו, ולפי זה שייך שהקריב את השור בגזל מבניו?

ונראה לתרץ שמדוע החילטו בניו לחלק את העולם, וכי מה איכפת היה להם להישאר בשותפות, אלא כפי שכתבתי בפרשת בראשית, שלמדו מאביהם להקריב קורבן לה' בלי חשש גזל, ולכן החילטו לחלק את העולם שיחיה קורבן בבעלות מושלמת שכל אחד מהם בנפרד בבעלותו המושלמת, ואכן מצאתי בפרקי דר' אליעזר א' נא, שאדם הראשון הוא שעודד את בניו בליל יו"ט של פסח להקריב קורבן כפי שיקריבו עם ישראל.

ומבניו שהקפידו להקריב בלי חשש גזל, ובבעלות מושלמת שלכן חילקו את השותפות ומיד הקריבו קורבן לה', נלמד על אדם הראשון שהקריב את השור כשעדיין הכל היה שלו, כשעדיין לא הקנה לבניו את העולם.

כי הנה מסופר בגמרא ע"ז ה' ע"ב על קרבנו של אדם הראשון, תנו רבנן יום שנברא בו אדם הראשון כיון ששקעה עליו חמה (הכוונה למוצאי שבת רי"ף בעין יעקב מחמת המדרש יא' ב' שבשבת לא חשך הלילה) אמר אוי לי שבשביל שסרחתי עולם חשוך בעדי ויחזור עולם לתוהו ובוהו וזו היא מיתה שנקנסה עלי מן השמים, היה יושב [בתענית] ובוכה כל הלילה וחוה בוכה כנגדו.

כיון שעלה עמוד השחר אמר מנהגו של עולם הוא, עמד והקריב שור שקרניו קודמין לפרסותיו, שנאמר "ותיטב לה' משור פר מקרין מפריס" ואמר רב יהודה אמר

ויקרא אל משה, כי משה לא יכל להיכנס מפני ענן וכבוד ה' שמילא את המשכן, וככתוב בסוף ספר שמות פקודי מ' לה' כתוב "ולא יוכל משה לבוא אל אהל מועד" – ושם הביא רש"י דברי התורת כהנים בפרשתנו ויקרא, שהקשה שבפסוק אחד כתוב "ולא יוכל משה לבוא אל אהל מועד", ואילו בפסוק אחר כתוב (במדבר ז') "ובבא משה אל אהל מועד"?

ותירץ שבא הכתוב השלישי והכריע ביניהם, "כי שכן עליו הענן", אמור מעתה, כל זמן שהיה עליו הענן לא היה יכול לבוא, נסתלק הענן נכנס ומדבר עמו:

ונשאלת השאלה, הרי בהר סיני גם היה ענן ומשה נכנס לתוכו כמו שכתב רש"י שמות כד' יח' על הפסוק "ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה", תוך הענן. ענן זה כמין עשן הוא ועשה לו הקב"ה למשה שביל (חופה) בתוכו,

ומדוע בהשראת השכינה בענן מעל ובתוך המשכן ששרה כבוד ה' משה רבינו לא יכל להיכנס? מדוע במשכן לא עשה ה' שביל למשה רבינו כמו שהיה בהר סיני??

ונראה לתרץ שהמשכן נתרם על ידי בני ישראל לכפר על חטא העגל, ובפרשת פקודי משה רבינו ברכם "יהי רצון שתשרה שכינה במעשי ידיכם", ואכן היות ועם ישראל חזרו בתשובה על חטא העגל במעשים שבנו משכן ולא רק

ודברי רש"י מקורם במדרש ויקרא רבה ב' ז', א"ר ברכיה אמר הקב"ה יהא קרבנך דומה לקרבנו של אדם הראשון שהיה הכל ברשותו ולא הקריב מן הגזילות ומן החמסים אף אתה לא תקריב מן הגזילות ולא מן החמסים, ואם עשית כן (תהלים סט) "ותיטב לה' משור פר":

והתקשתי בדברי רש"י מהמדרש, וכי לא שייך שאדם הראשון הקריב מן הגזל? אכן נכון שהכל היה שלו כי לא קדם לו אדם, והוא נוצר יחידי, אבל לאחר שנוצר התחתן עם חוה ונולדו להם ילדים קין והבל, ולדעת רש"י ד' א' הם נולדו קודם חטא עץ הדעת, וכמובא בגמרא סנהדרין לח'.

ואם כן, כבר לא מוכרח שלא שייך שאדם הראשון הקריב בלי גזל, שהרי הוא יכל להקנות לאשתו ולבניו את כל העולם, וכפי שאכן נראה שעשה כן בתחילת חייו ממש עוד בשנת חייו הראשונה.

שהרי מובא במדרש רבה כ"ז ז' שכל העולם היה שייך לקין והבל בשותפות, והם החליטו לחלקו בניהם, שקין לקח את האדמה והבל את בעלי החיים, והיות וקורבנו של הבל מהחי התקבל, ואילו של הבל לא התקבל, לכן הרג קין את הבל בטענה שהאדמה שלו, וכל רגע שהוא עומד על האדמה הוא גזלן, ושם במדרש רבה כ"ד מובא שהכל מודים שהבל לא חי בעולם יותר מחמשים יום.

וגם לדעת המדרש תנחומא (בראשית ט') שקין והבל היו בני 40 שנה כשהביאו את קרבנם, בכל זאת זה עדיין בתחילת חייו אדם הראשון שחיי 930 שנה.

ואם כן יתכן שמייד כשחטא אדם הראשון כבר ביום הראשון, כבר מאס הוא וחוה אשתו מכל העולם הזה, וכמובא בפרקי דר' אליעזר כ' ט' באחד בשבת נכנס אדם במי גיחון העליון עד שהגיעו מים עד צוארו ונתענה שבעה

וטהר ליבנו – ויקרא

עוד יום שלם ושוב לא טעמו טעמו של חטא וכולם שלימות וטהרה.

ואילו קרבנו של אדם הראשון שור מסמל קורבן של בעל תשובה, שטעם טעמו של חטא ובא לתקן דרכו ולשוב אל ה' בשלימות. **והשור** החי הנותר כביכול מזוג זה אולי הוא השור הבר שילחם עם הליוותן החי לעתיד לבא.

ונעצם הקרב בין שור הבר והליוותן, יהיה בויכוח מי צדיק יותר האם צדיקים גמורים או בעלי תשובה שטעמו טעמו של חטא.

וכבר מצאנו **בגמרא סוכה נב'** דרשת רבי יהודה שלעתיד לבא מביאו הקב"ה ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים, צדיקים נדמה להם כהר גבוה, ורשעים נדמה להם כחוט השערה, הללו בוכים והללו בוכים, צדיקים בוכים ואומרים היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה!! ורשעים בוכים ואומרים היאך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה.

ואולי בקרב של שור הבר, והליוותן, הקב"ה יראה לצדיקים את הניסיונות של הצדיקים שלא טעמו טעמו של חטא, וזה יגרום התפעלות ובכי אצל הצדיקים הגמורים שיתרגשו איך עמדנו בניסיון לא לפגום טהרתנו המושלמת, ובעלי התשובה יראו איך היו שקועים בחטא ואיך התאמצו לעלות במסירות נפש ולהתקדש למרות כל הניסיונות.

כי **אכן יש** מחלוקת בין גדולי המפרשים האם הכוונה כפשוטו כך דעת **הרשב"א** ו**רבינו בחיי** **בראשית א'** נא' ורבי יצחק קארו, כדעת **הראב"ד** **בהלכות תשובה ה'** ד', ואילו **הרמב"ם** ועוד ראשונים והמהר"ל שזה לא כפשוטו קרב גשמי בין בעלי חיים, אלא מרמז לענין רוחניים, וכתב **החפץ חיים** **נשם עולם שמירת שבת ד'** בהגהה, שלכל הדעות הקרב הוא כלפי אור הגנוז שנגזז לצדיקים לעתיד לבוא.

אבל **תמכתי הסברי על פי דברי המדרש ויקרא רבה יג'** ג' שמסביר מדוע מזהיר משה את עם ישראל לא לאכול מאכלות אסורות, כי כל המצוות הם לצרף ולתקן בהן את **שכל** מי שלא ראה קרקס והצגות ותחרויות של קרבות וציוד של אומות העולם בעוה"ז כי זה מושב ליציים וביטול תורה, זוכה לראות את תחרות הקרב העוצמתי ביותר מכולם שיתקיים לעתיד לבוא. **שיראה** את הקרב בין שור הבר/בהמות והליוותן כיצד הם נלחמים ונהרגים, בהמות נותץ לליוותן בקרניו וקורעו, וליוותן נותץ לבהמות בסנפיריו ונוחרו.

ובכדי להבין את העוצמה הגמרא מביאה שם אמר רבי יוחנן בשעה שליוותן רעב מוציא הבל מפיו מרתית כל מימות שבמצולה, ואלמלא מכניס ראשו לגן עדן אין כל בריה יכולה לעמוד בריחו, ובשעה שצמא עושה תלמים תלמים בים, ואמר רב אחא בר יעקב אין תהום חוזר לאיתנו עד 70 שנה,

ובמדרש **תנחומא** בפרשת שמיני כתוב עושה סעודה לצדיקים **מן הבהמה וליוותן** ואין שם שחיטה ותדע ליוותן בריה משונה היא, **והמלאכים מפחדים ממנו**, והם זורקים עליו כמה רמחים של ברזל וכתבן הוא לו.

ואכן אם הנמשל לליוותן זה צדיקים גמורים שלא חטאו ולא טעמו טעמו של חטא, מובן שהמלאכים מפחדים ממנו, כי קדושתו מעל מלאכי השרת, כי יש להם יצר ולא חטאו מעולם.

שמואל שור שהקריב אדם הראשון **קרבן אחת הייתה [לנו]** **במצחו** שנאמר **ותיטב לה' משור פר מקרינ** (וכתיב מקרן בלי יוד), ובהמשך יתבאר מדוע.

ואם כן יתכן שאדם הראשון מיד לאחר שהקריב את השור שזה היה ביום ראשון לאחר שכל מוצאי שבת פחד מהחושך עוד קודם שעשה תשובה במי גיחון מחמת השמחה שלא מת הקריב קורבן לה' משלו כי עדיין הכל היה שלו, ורק לאחר מכן נתן את העולם לבניו בשביל שיקריבו קורבן לה' משלהם **וכדברי הפרקי דר' אליעזר** שאדם הראשון עודד את בניו להקריב קורבן בליל פסח.

והנה הקורבן שהקריב אדם הראשון היה שור ראשון ומקורי כביכול אב טיפוס, שלא נולד אלא יצא מהאדמה בציווי ה' על החיות שיצאו, וכדברי רש"י בע"ז שם, שראשו עם קרניו יצאו תחילה מהאדמה, ורק בסוף יצאו קרנותיו, ובו ביום שנוצר היה נראה בכך 3 שנים.

וכמוכן אדם הראשון הקריבו בלי לקלקל את המין, דהיינו שלא יוצר מצב שלא יהיה המשך לשוורים בעולם, אלא או ששור זה כבר הוליד, או ששור זה היה מיוחד בקרבן אחת במצחו מה שאין בשום שור בעולם, ואדם הראשון הקריב דווקא אותו כי הבין ששור זה שונה הוא משאר השוורים שבעולם, ולכן הקריב אותו דווקא, **וענין** רעיון זה **מצאתי** בעין יעקב **ובהגהות רבי גדליה ליפשיץ נשם אבי התפארת ישראל**.

ונעצם לכאורה פשוט שהיה אסור לאדם הראשון להקריב שור שנולד כי עדיין לא עברו 8 ימים שמכשיר להיקרב כקורבן, ולכן היה חייב אדם הראשון להקריב את השור שנוצר ע"י הקב"ה שלא נולד אלא יצא כשור בן 3 שנים, **ואומנם** עדיין יהיה אסור לשחוט את האבא השור כי גם אם הוליד ילדים עדיין לא עברו עליהם 8 ימים והם בספק נפלים **עי מנ"ח כב' ב'**, וא"כ יש עדיין סכנה למין הגזע שיכחד מן העולם, וה' ציווהו תן דעתך שלא תחריר עולמי - **מדרש קהלת רבה ז'.**

אלא יתכן שהשור שהקריב האדם אכן היה זן מיוחד עם קרבן אחת במצחו שנוצר בלי בת זוג אלא 2 זכרים, והם שור הבר שאינו מוכר ואינו מתרבה בעולם כמו הליוותן הזכר הבודד שאינו מתרבה בעולם, ומזה הבין אדם הראשון שיכול להקריב שור זכר זה שאינו מסכן את זן זה שממילא אינו אמור להתרבות.

והנה מצטלצל לעני"ד, **והכל בדרך אפשר ודרש ורמז, והלוואי ויהיו ת"ח שיתקנו את מאמרי זה או יוסיפו מקורות לחזק המאמר הזה**, שאולי יש קשר בין שור שהקריב אדם הראשון לשור הבר שילחם עם הליוותן לעתיד לבא.

שהדי הקב"ה יצר זוג לווייתנים, והרג את הנקבה ומלחה לצדיקים לעתיד לבוא, ועם הליוותן הזכר ה' יצר לשחק בו בכל יום כאמור **במזמור ברכי נפשי**.

ולכאורה מדוע ה' יצר זוג והרג את הנקבה, ולא יצר לווייתן מת מתחילתו בלי שיחיה וייהרג? **ויתכן** שזה כמין קרבן שהקריב הקב"ה לטובת הצדיקים לעתיד לבוא, ואולי זה מסמל קורבן של צדיק גמור שלא היה לו שום חטא.

ולפי זה אולי מובן דברי **הגמרא ע"ז ג'** שהקב"ה משתעשע עם הליוותן החי 3 שעות אחרונות שבכל יום, ואולי זה מסמל הנאת ה' בכל סוף יום מהצדיקים הגמורים שעברו